

Uitbuiting in Nederland

Peerresearch naar uitbuiting van jongeren.

Stichting *Alexander*
Drs. Kitty Jurrius
Drs. Lettie Havinga
Maria Kovalenko

Amsterdam, februari 2005

In opdracht van en in samenwerking met:
ECPAT Nederland
Defence for Children International Nederland

Inhoudsopgave

Inleiding	5
Deel 1: Procesverslag peerresearch	9
1. Opzet	11
1.1 Doelstelling en onderzoeksvragen	11
1.2 Werkwijze	12
1.3 Voordelen van peerresearch	13
2. Verloop	15
2.1 Betrokken bij onderzoek	15
2.2 Werving van de peerresearchers	17
2.3 Training van de peerresearchers	18
2.4 Dataverzameling	19
2.5 Verslaglegging en presentatie	24
3. Evaluatie van de methodiek	25
Deel 2: Resultaten van het onderzoek	29
4. Uitbuiting in Nederland	31
4.1 Operationalisering 'uitbuiting van minderjarigen'	31
4.2 Hoe vaak komt het voor?	33
5. Nederlandse meiden in de prostitutie	39
5.1 Het begin	39
5.2 Hoe ziet de uitbuiting er uit?	41
5.3 Hulp	45
5.4 Tips	48
6. Buitenlandse meiden in de prostitutie	51
6.1 Het begin	51
6.2 Hoe ziet de uitbuiting er uit?	54
6.3 Hulp	54
6.4 Tips	56
7. Buitenlandse jongeren in andere uitbuitingssituaties	57
7.1 Het begin	58
7.2 Hoe ziet de uitbuiting er uit?	58
7.3 Hulp	62
7.4 Tips	64
Samenvatting	66

Inleiding

ECPAT Nederland (verder ECPAT-NL) voert sinds 1995 campagne tegen seksuele uitbuiting van minderjarigen in Nederland, en zet zich in voor voorlichting over en bewustwording van seksuele uitbuiting van minderjarigen bij het algemene publiek, de overheid en het bedrijfsleven. Daarnaast maakt de organisatie zich sterk voor goede wetgeving en wetshandhaving, adequate hulpverlening en onderzoek op dit gebied.

Uitbuiting van minderjarigen komt wereldwijd voor, ook in Nederland. Deze uitbuiting beperkt zich niet alleen tot uitbuiting voor seksuele doeleinden zoals kinderprostitutie en kinderpornografie. Minderjarigen kunnen ook op andere manieren uitgebuit worden, bijvoorbeeld in de horeca, het huishouden, naaiateliers, de land- en tuinbouw, winkels, diefstal en bedelarij. Hoe de situatie in Nederland precies is, zowel voor uitbuiting voor seksuele doeleinden als voor uitbuiting anders dan voor seksuele uitbuiting, is onbekend. Om minderjarigen in Nederland effectief tegen beide vormen van uitbuiting te beschermen, is een duidelijker beeld van de aard en omvang van de problematiek noodzakelijk. Daarom heeft ECPAT-NL samen met Defence for Children International Nederland (verder DCI-NL) het initiatief genomen om in samenwerking met Unicef onderzoek te doen naar uitbuiting van minderjarigen. Het onderzoek wordt gefinancierd door PLAN Nederland.

ECPAT-NL en DCI-NL hechten veel waarde aan jongerenparticipatie, en het stimuleren van deelname van jongeren aan de bescherming van minderjarigen tegen (seksuele) uitbuiting. Daarom hebben ECPAT-NL en DCI-NL besloten om peerresearch in het onderzoek naar uitbuiting van minderjarigen in Nederland op te nemen. Er is gekozen voor peerresearch omdat het een vorm van onderzoek is waarbij de peerresearchers toegang hebben tot de jongeren en hun leefwereld, wat een belangrijke bijdrage levert aan kennis over het fenomeen uitbuiting. De peerresearch wordt uitgevoerd door Stichting *Alexander*, in samenwerking met ECPAT-NL/DCI-NL. Deze samenwerking is belangrijk, daar Stichting *Alexander* geen directe toegang tot jongeren in een uitbuitingssituatie heeft. ECPAT-NL/DCI-NL kan gebruik maken van het bestaande netwerk.

Peerresearch en Stichting *Alexander*

Peerresearch door jongeren – jongeren doen onderzoek naar andere jongeren – gaat ervan uit dat jongeren makkelijker en eerlijker communiceren met andere jongeren en hen makkelijker kunnen bereiken. Met dit principe en met methoden voor peerresearch heeft Stichting *Alexander* veel ervaring. Stichting *Alexander* is een non-profit onderzoeks- en adviesbureau te Amsterdam dat zich ruim tien jaar in samenwerking met jongeren inzet voor interactief jeugdonderzoek, vraaggericht jeugdbeleid en jongerenparticipatie. Ze heeft een groot aantal methoden ontwikkeld waarbij

jongeren actief bij onderzoek en beleid betrokken worden. Deelnemers aan trajecten komen in de werkwijze van Stichting *Alexander* rechtstreeks in dialoog met zowel jongeren als vertegenwoordigers van betrokken organisaties. Daarbij hebben jongeren niet alleen de rol van informant over de leefwereld van jongeren, maar ook die van medeonderzoeker. Zij dragen relevante onderzoeksthema's aan, verzamelen zelf informatie en dragen bij aan de interpretatie van onderzoeksresultaten. Zij zijn adviseur ten aanzien van oplossingen en verbeteringen en samenwerkingspartners in het uitwerken van verbeteringen.

Dit verslag beschrijft het verloop van het onderzoek, dat is uitgevoerd van oktober 2004 tot februari 2005.

Leeswijzer

Dit verslag bestaat uit twee delen. Het eerste deel is een procesverslag, het tweede deel gaat in op de inhoudelijke resultaten uit het onderzoek.

1. Procesverslag peerresearch

Hoofdstuk 1: Opzet van het onderzoek. Dit hoofdstuk gaat in op de doelstelling en de opzet bij aanvang van het onderzoek.

Hoofdstuk 2: Verloop van het onderzoek. Hierin staat gedetailleerd de wijze waarop het onderzoek is gelopen en welke keuzes zijn gemaakt.

Hoofdstuk 3: Evaluatie van de methodiek. Hierin staan de belangrijkste leerpunten die uit het proces voortkomen.

Het procesverslag is geschreven vanuit het perspectief van Stichting *Alexander*.

2. Resultaten van het onderzoek

De resultaten van het onderzoek zijn geschreven vanuit het perspectief van de jongeren zelf. Elk hoofdstuk sluit af met tips die door jongeren zelf zijn geformuleerd.

Hoofdstuk 4: Uitbuiting in Nederland: In dit onderzoek stond de vraag naar de aard en omvang van uitbuiting van minderjarigen/jongeren in Nederland centraal. De jongeren die zijn uitgebuit hebben gemeenschappelijk dat misbruik is gemaakt van hun kwetsbare situatie en verlangen naar verbetering. Diverse 'typen' uitbuiting zijn de revue gepasseerd. Van de 39 jongeren die in dit onderzoek hun verhaal hebben gedaan hebben 26 jongeren ook verteld over jongeren die zij kennen. Zij

kennen samen in ieder geval 91 jongeren die ook met uitbuiting te maken hebben gehad, vaak op dezelfde manier als zij zelf. De tabel in hoofdstuk 4 geeft inzicht in deze gegevens.

Hoofdstuk 5: Nederlandse meiden in de prostitutie: Twaalf Nederlandse meiden hebben van binnenuit verteld over hun ervaring met loverboys. De verhalen onderschrijven wat al bekend is over de werkwijze. Bijzonder is dat de meiden gedetailleerd ingaan op hoe hun leven er uit zag en ook locaties benoemen waar de uitbuiting heeft plaatsgevonden. De escortservices en privé-huizen worden als locaties genoemd waar minderjarige meiden zich bevinden. De leeftijdscategorie vanaf 18 jaar komt in dit onderzoek ook nadrukkelijk als aandachtsgroep naar voren. De toegankelijkheid van de hulpverlening is een zorgpunt. Zestien vrouwen die als prostituee achter het raam werken hebben verteld over wat zij zien en weten van hoe jonge meiden in de prostitutie terecht komen en hoe loverboys te werk gaan. Tevens vertellen zij over de manier waarop de meiden behandeld worden en wat sommige meiden moeten doorstaan.

Hoofdstuk 6: Buitenlandse meiden in de prostitutie: Zeven buitenlandse meiden hebben verteld over hoe ze tegen hun wil in Nederland in de prostitutie zijn beland. Een geschiedenis van mensenhandel kan hieraan vooraf gaan. Hier in Nederland worden ze gedwongen tot prostitutie, en door de afhankelijke positie hebben zij vaak geen andere keuze dan aan het werk te gaan. Schaamte tegenover familie, de consequenties van het melden en angst voor de politie maken dat deze meiden vrijwel nooit gebruik maken van hulp.

Hoofdstuk 7: Buitenlandse jongeren in andere uitbuitingssituaties. Een diverse groep buitenlandse jongeren komt aan het woord over hun uitbuitingservaring in Nederland. Negentien jongeren vertellen hun verhaal, dat vaak start met de hoop op een betere toekomst. In het thuisland start de uitbuiting soms met een mooi verhaal, waarop iemand veel geld betaald om naar Nederland te komen, zonder dat hier iets geregeld is of een verblijfsvergunning kan worden verkregen. In Nederland bevinden sommige jongeren zich in een uitzichtloze situatie, daar terugkeren geen alternatief voor hen is. Familie denkt vaak dat het goed met hen gaat.

De jongeren vertellen over hoe 'black jobs' werken. Nederlandse werkgevers die goedkope arbeidskrachten zoeken halen jongeren op om een dag voor weinig geld te werken. Apart genoemd in dit kader zijn voetbalverenigingen, die soms jarenlang gebruik maken van de talenten van jongeren, zonder

daar iets tegenover te stellen. Als laatste komt een aantal jonge drugskoeriers aan het woord, die hier in Nederland hun thuisbasis hebben. Zij hopen met hun werk hun situatie te kunnen verbeteren maar worden aan grote risico's blootgesteld.

Samenvatting: Vanuit het perspectief van de peerresearchers zijn de belangrijkste conclusies en aanbevelingen in dit hoofdstuk samengevat.

Deel 1: Procesverslag peerresearch

1. Opzet

In dit hoofdstuk wordt de onderzoeksofzet beschreven, met aandacht voor de probleemstelling en de gekozen werkwijze.

1.1 Doelstelling en onderzoeksvragen

Het traject komt tot stand als een pilot. In de pilot worden een tweetal doelstellingen nagestreefd:

- Bijdragen aan inzicht in uitbuiting (zowel prostitutie als andere vormen van uitbuiting) van minderjarigen in Nederland. Waar deze uitbuiting plaatsvindt, om welke minderjarigen het gaat en op welke manier deze minderjarigen in de uitbuitingssituatie terechtkomen, vanuit het perspectief van jongeren.
- Door ervaring op te doen met peerresearch bij het onderzoeken van de specifieke problematiek van seksuele en andere vormen van uitbuiting van minderjarigen, kan worden bezien in hoeverre deze methodiek ingezet kan worden bij landelijk onderzoek.

Het zwaartepunt in de pilot ligt bij de aard van de onderzochte problematiek. Deze keuze wordt ingegeven door de pilot-functie van het onderzoek én door het karakter van peerresearch. Peerresearch is te typeren als kwalitatief actieonderzoek. Kenmerkend voor dit type onderzoek is, dat het diepgaande informatie oplevert over het onderwerp van onderzoek. Het doel van deze pilot is niet om uitspraken te doen die met statistische geldigheid worden onderbouwd, maar om intersubjectief te komen tot een beschrijving van de beleving van een bepaald fenomeen door jongeren. Binnen dit kader kan wel geïnventariseerd worden hoe groot de omvang van de problematiek door respondenten wordt geschat. Respondenten kunnen vertellen wat zij weten en zien in hun omgeving.

Voorafgaand aan het onderzoek hebben ECPAT-NL/DCI-NL en Stichting *Alexander* een aantal richtinggevende onderzoeksvragen opgesteld, die met de peerresearchers gedurende het onderzoek verder geconcretiseerd worden.

- Waar komt uitbuiting voor?
- Hoe vaak komt uitbuiting voor?
- Om welke minderjarigen gaat het?
- Om wat voor uitbuiting gaat het?
- Op welke manier komen jongeren in een uitbuitingssituatie terecht?
- Wie heeft er mee te maken?
- Wat verstaan jongeren zelf onder uitbuiting?
- Wat voor maatregelen bestaan er voor bescherming van minderjarigen?
- Hoe kunnen jongeren tegen uitbuiting beschermd worden?

1.2 Werkwijze

Vorbereiding

De opzet is om een team van peerresearchers samen te stellen dat bestaat uit maximaal 12 jongeren uit de pilotregio. Voorwaarde voor deelname is het hebben van ervaring met uitbuiting op minderjarige leeftijd. Het team dient een zo representatief mogelijke samenstelling van jongeren in de doelgroep te zijn. Bij de samenstelling van het team wordt rekening gehouden met verscheidenheid in sekse, etniciteit en opleidingsniveau van de jongeren. Er wordt gestreefd naar deelnemers die de Nederlandse taal enigszins spreken. Wanneer bepaalde groepen jongeren in het team ondervertegenwoordigd blijken, gaat in de uitvoerende fase van het onderzoek extra aandacht uit naar het betrekken van deze groepen. Met alle peerresearchers wordt één kennismakingspanel gehouden. Daarin kunnen zij hun eigen mening geven over de aard en omvang van de problematiek. Op basis van hun eigen ervaringsdeskundigheid wordt jongeren gevraagd welke ervaringen zij hebben met de problematiek en welke maatregelen volgens hen effectief zijn om minderjarigen te beschermen tegen de besproken praktijken.

Tijdens een tweede bijeenkomst worden de peerresearchers voorbereid op het doen van onderzoek. De onderzoeksvragen zoals Stichting *Alexander* die heeft opgesteld samen met ECPAT-NL/DCI-NL worden besproken en verder uitgewerkt. Dit om de onderwerpen en de taal van de vragenlijsten goed bij de belevingswereld van jongeren te laten aansluiten. Dit maakt het onderzoek toegankelijker voor de doelgroep en hierdoor worden jongeren bovendien eigenaren van het onderzoek. De peerresearchers stellen interviewvragen op en ontvangen een interviewtraining van medewerkers van Stichting *Alexander*.

Dataverzameling

De opzet is dat de peerresearchers op twee manieren data verzamelen. Samen nemen de twaalf peerresearchers 48 interviews af. Daarnaast houden de peerresearchers vier panelgesprekken met maximaal vier deelnemers per gesprek, onder begeleiding van Stichting *Alexander* en een medewerker van ECPAT-NL/DCI-NL. Zoals bij de samenstelling van het team, wordt ook bij de werving van jongeren voor interviews en panelgesprekken gestreefd naar een evenwichtige verdeling. Voor het bereiken van respondenten wordt gebruik gemaakt van bestaande structuren en netwerken, maar zouden ook nieuwe groepen worden aangeboord. Hiervoor wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de netwerken van de jonge onderzoekers.

Analyse van de gegevens

Als de gegevens zijn verzameld, verwerkt Stichting *Alexander* de resultaten in een verslag. In twee bijeenkomsten bespreken de peerresearchers de uitkomsten met Stichting *Alexander* en een medewerker van ECPAT-NL/DCI-NL. Zij helpen met de interpretatie van de gegevens en bekijken de ideeën en maatregelen die door jongeren zijn genoemd. Tijdens deze bijeenkomst

wordt een bespreking met vertegenwoordigers van ECPAT-NL/DCI-NL voorbereid.

Presentatie

De peerresearchers presenteren de resultaten van de peerresearch aan vertegenwoordigers van ECPAT-NL/DCI-NL en bespreken vervolgens de mogelijkheden om bepaalde ideeën en maatregelen te kunnen realiseren. Dit overleg zal ook de basis vormen voor de bespreking van de resultaten tijdens een expert meeting. De rapportage wordt tijdens de presentatie overhandigd.

De resultaten van de peerresearch worden teruggekoppeld naar experts tijdens de expertmeeting. De expertmeeting wordt door ECPAT-NL/DCI-NL georganiseerd. Tijdens de expert meeting wordt tevens besproken welke initiatieven genomen kunnen worden op basis van de uitkomsten van de peerresearch. De peerresearchers worden betrokken bij de expertmeeting.

1.3 Voordelen van peerresearch

Peerresearch heeft een aantal voordelen. Het onderzoek naar de leefwereld en mening van jongeren wint aan geldigheidswaarde: deelnemers geven in hun eigen taal¹ aan wat hen bezig houdt, welke onderwerpen voor hen prioriteit hebben, hoe zij knelpunten definiëren en in welke termen zij over oplossingen spreken. Tevens raken jongeren, die aan projecten van Stichting *Alexander* meedoen, gemotiveerd om met de opgedane kennis mee te denken over verbeteringen. En *last but not least* raken jongeren en volwassenen met elkaar in gesprek, doen daarmee positieve ervaring op en krijgen vertrouwen in het gezamenlijke nadenken en samenwerken omtrent zaken die jongeren en hun leefomgeving aangaan.

Het onderzoek levert kwalitatief goede gegevens op. De invloed van jongeren op de thema's en het opstellen van de vragenlijst heeft tot gevolg dat het onderzoek ook gaat over waar het volgens jongeren over zou moeten gaan. De geformuleerde vragen sluiten aan bij de leefwereld van jongeren, doordat zij door henzelf (natuurlijk met ondersteuning van Stichting *Alexander*) worden geformuleerd.

De peerresearchers hebben door hun kennis van het veld een betere toegang tot jongeren die met hetzelfde te maken hebben (gehad). Het afnemen van vragen door jongeren zelf bevordert de bereidheid van geïnterviewden om hun eerlijke mening te geven. Zij praten immers 'onder elkaar', begrijpen elkaar en gebruiken dezelfde begrippen en termen. Daardoor zijn geïnterviewden eerder bereid het achterste van hun tong te laten zien.

---

¹ Met 'eigen taal' worden in dit verband Nederlandse termen, woorden en begrippen bedoeld die deelnemers in hun dagelijks leven gebruiken en passen in hun belevingswereld.

Het uitvoeren van de interviews sterkt de peerresearchers in hun positie om ook daadwerkelijk een zinvol advies uit te kunnen brengen. Zij praten namelijk niet alleen voor zichzelf maar ook voor anderen. Het vertrouwen dat in hen wordt gesteld, niet alleen als informant, maar tevens als serieuze onderzoeker, werkt als goede basis voor vervolgactiviteiten.

2. Uitvoering

2.1 Betrokken bij het onderzoek

Het onderzoek is uitgevoerd van oktober 2004 tot en met februari 2005.

In totaal zijn 55 personen betrokken bij het onderzoek:

Betrokken via:	aantal
oriënterende gesprekken met jongeren die niet doorgingen als peerresearcher:	5
peerresearchers:	4
geïnterviewde jongeren:	18
panelgesprekken:	12
straatinterviews:	16
Totaal	55

Minderjarigen

Tijdens het onderzoek blijkt dat het moeilijk is om de scheidslijn van 18 jaar aan te houden. Het bleek van belang voor het onderzoek om ook in gesprek te kunnen komen met jongeren die al ouder dan 18 waren. Zij konden over hun ervaringen vertellen die zij als minderjarige hebben meegemaakt, en daarnaast kregen de verhalen van jongeren tussen de 18 en 23 jaar zo ook een plek.

Aan 26 deelnemende jongeren is expliciet naar hun leeftijden gevraagd. Dertien van hen hebben aangegeven dat de uitbuiting voor hun 18e is begonnen. Drie van hen zijn op het moment dat ze aan dit onderzoek deelnemen zelf nog minderjarig. De 26 jongeren kennen samen 91 andere jongeren die zijn uitgebuit. Daarvan zijn er 22 jonger dan 18 jaar. (Zie ook de tabel in hoofdstuk 4).

39 mensen die deelnamen aan het onderzoek hebben ervaring met uitbuiting (gehad) toen zij jonger waren dan 23. Van de overige zestien (dit zijn de vrouwen uit de straatinterviews) is dit niet bekend. Deze 39 hebben de volgende uitbuitingservaring:

Uitbuitingservaring	Nationaliteit	Aantal
Prostitutie (meestal via loverboy)	Nederlands	12

Prostitutie	Buitenlands	7
Andere vormen van uitbuiting (voetbal, drugs, werk, mensenhandel)	Buitenlands	19
Werk	Nederlands	1**
Totaal		39

** Eén jongen heeft verteld over uitbuiting door een werkgever tijdens zijn stage. Omdat dit verhaal in dit onderzoek op zichzelf staat is er voor gekozen de inhoud van zijn verhaal niet op te nemen in de verslaglegging. Wel meegenomen is zijn kennis over andere jongeren in de tabel met aantallen in hoofdstuk 4.

De overige zestien personen zijn vrouwen en meiden die via straatinterviews zijn benaderd. Middels deze methode van onderzoek is niet duidelijk geworden of deze vrouwen en meiden zelf met uitbuiting te maken (gehad) op minderjarige leeftijd. Zij geven zelf aan dat dit niet het geval is. In dit onderzoek richten we ons dan ook voornamelijk op de resultaten van de jongeren die in de panelgesprekken en interviews zijn betrokken, aangevuld met de verhalen van wat de vrouwen op straat hebben verteld over wat zij zien.

Hieronder volgt een overzicht van de deelnemende jongeren waarmee oriënterende gesprekken zijn gevoerd, die niet zijn doorgegaan als peerresearcher.

Sekse	Leeftijd	Uitbuitingservaring	Nationaliteit
Meisje	20 jaar	mensenhandel	Columbiaans
Meisje	18 jaar	prostitutie	Moluks-nederlands
Meisje	18 jaar	prostitutie	Guinee
Meisje	26 jaar	prostitutie	Nederlands
Meisje	21 jaar	mensenhandel/prostitutie	Bulgaars

De peerresearchers hebben de volgende achtergrond:

Sekse	Leeftijd	Uitbuitingservaring	Nationaliteit
Meisje	21 jaar	prostitutie (via loverboy)	Nederlands
Meisje	19 jaar	prostitutie (via loverboy)	Nederlands
Jongen	21 jaar	mensenhandel/werk	Sierra Leonees
Jongen	19 jaar	mensenhandel/werk	Nigeriaans

De achttien interviews die zijn afgenomen zijn gehouden met jongeren die de volgende uitbuitingservaring hebben:

Sekse	Aantal	Uitbuitingservaring	Nationaliteit
Meisjes	7	Prostitutie	Nederlands

Meisjes	3	Prostitutie	Buitenlands
6 Jongens 1 meisje	7	Mensenhandel/voetbal /werk/drugs	Buitenlands
Jongen	1	Werk	Nederlands

De panelgesprekken zijn gehouden met jongeren die de volgende uitbuitingservaring hebben:

Sekse	Aantal	Uitbuitingservaring	Nationaliteit
Jongens	10	Mensenhandel/voetbal /werk	Buitenlands (Afrikaans)
Meisjes	2	Prostitutie	Buitenlands

2.2 Werving van de peerresearchers

De werving van peerresearchers blijkt niet eenvoudig omdat het moeilijk is om met uitgebuite jongeren in contact te komen. Dit maakt het noodzakelijk om een aantal wensen bij te stellen, voornamelijk op het punt van het aantal peerresearchers. Om toch zoveel mogelijk jongeren te kunnen benaderen, worden in plaats van één kennismakingspanel, diverse oriënterende gesprekken gevoerd. Ook wordt het idee van een pilotregio losgelaten. Jongeren uit verschillende plaatsen worden benaderd en gesproken.

Om met meiden in contact te kunnen komen die zijn uitgebuit in de prostitutie, wordt samengewerkt met Pretty Woman. Pretty Woman is een hulpverleningsproject in Utrecht dat hulpverlening biedt aan minderjarige meisjes met risicovolle contacten, die een verhoogd risico lopen om in de prostitutie terecht te komen, de zogeheten 'risicomeisjes'. De tweede groep waar het project zich op richt zijn in de prostitutie 'praktiserende meisjes' (meisjes ouder dan 18 jaar). Naast hulpverlening geeft Pretty Woman preventieve voorlichting aan groepen meisjes/jongeren op scholen, in buurtcentra, in de moskee en in de meisjesgevangenis². Pretty Woman helpt bij de werving en begeleiding van de peerresearchers. Daarnaast fungeert Pretty Woman als back-up: ECPAT-NL/DCI-NL, Stichting *Alexander* en de peerresearchers kunnen jongeren die hulp willen, doorverwijzen naar Pretty Woman.

ECPAT-NL/DCI-NL onderneemt extra activiteiten om meer jongeren als peerresearcher te werven: ze leggen nog meer contacten via het bestaande netwerk, zoals de AMA-raad, projecten met AMA's, Streetcornerwork, Humanitas, Samah, BLINN, en AMOC. Via andere organisaties komt ECPAT-NL/DCI-NL in contact met minderjarige migranten: een meisje en twee

² <http://www.seksueelgeweld.nl/hulp>

jongens. Een medewerker van ECPAT-NL/DCI-NL houdt afzonderlijk een interview met hen over hun ervaringen. Zij legt het onderzoek uit en vraagt de jongeren of ze willen deelnemen als peerresearcher aan het onderzoek. Bij één meisje wordt in overleg de inschatting gemaakt dat het voor haar persoonlijke gesteldheid beter is niet mee te doen aan het traject. In totaal worden er voorafgaand aan het onderzoek met acht jongeren oriënterende gesprekken gehouden.

Kennismakingspanel

Vijf meiden geven zich op voor het kennismakingspanel op 26 oktober 2004 in Utrecht bij Pretty Woman. Het is een gezellige locatie vlakbij het station: jongeren verzamelen in een fel geverfde knusse kamer in oosterse stijl. Iedereen gaat op de grond op kussens zitten met een kopje thee. Bij deze bijeenkomst zijn vijf meiden (18-26 jaar), drie medewerkers van Stichting *Alexander*, twee medewerkers van ECPAT-NL/DCI-NL en één medewerker van Pretty Woman aanwezig.

Voor dit kennismakingspanel heeft Stichting *Alexander* een pannelleidraad geschreven op basis van het door ECPAT-NL/DCI-NL vastgestelde kader voor het onderzoek. Medewerkers van Stichting *Alexander* raadplegen relevante literatuur en bedenken de thema's voor het gesprek. De pannelleidraad wordt tijdens de bijeenkomst niet letterlijk gebruikt, maar dient alleen als een hulpmiddel voor Stichting *Alexander*. Het doel van deze bijeenkomst is met elkaar kennis te maken en vertrouwd te raken met elkaar en met de mensen die het onderzoek doen. Een ander doel is de jongeren te motiveren verder te gaan als peerresearcher. Middels een open gesprek komen alle onderwerpen aan bod. Stichting *Alexander* geeft aan, dat alles, dat tijdens de bijeenkomst gezegd wordt, anoniem blijft, meiden hoeven geen antwoord te geven als ze dat niet willen en iedereen bepaalt zelf, wat zij wil vertellen en wat niet.

Het gesprek begint met een kennismakingsrondje. Iedereen vertelt een beetje over zichzelf: "hoe oud ben ik, waar woon ik, waar komen mijn ouders vandaan, wat doe ik (studeren, werken), wat vind ik leuk om te doen". We horen veel interessante en leuke verhalen. Een meisje speelt viool, het andere is gek op tv-series, nog iemand gaat naar Kaapstad. Hierna praten we over uitbuiting en wat de meiden onder dit begrip verstaan. Meiden delen hun ervaringen en meningen. In de pauze eten we met zijn allen Italiaans. Vele dozen pizza en bakjes met salades en lasagne worden op tafel en op de grond gezet. Dat zorgt voor afwisseling en een leuke sfeer. De meiden willen meer over elkaar weten: in de pauze praten ze verder met elkaar in de keuken. De sfeer wordt nog informeler.

Na de pauze praten we verder over de onderwerpen van het onderzoek. Medewerkers van Stichting *Alexander* maken aantekeningen van het gesprek. Stichting *Alexander* neemt het gesprek niet op. Dit om te voorkomen dat de jongeren zich onveilig voelen.

Aan het eind wordt uitgelegd, wat de rol van peerresearcher precies inhoudt. Ook wordt duidelijk gemaakt welke vergoeding daar tegenover staat. Alle jongeren is aan het eind van het panel persoonlijk gevraagd of ze mee wilden doen. Vier meiden geven aan, door te willen gaan als peerresearcher. Stichting *Alexander* noteert hun telefoonnummers en adresgegevens en maakt een afspraak voor de volgende bijeenkomst.

2.3 Training van de peerresearchers

De onderzoekstraining vindt plaats op 12 oktober 2004 in een vergaderzaal boven een restaurant in Utrecht. Bij de training zijn aanwezig: vijf meiden, twee jongens, twee medewerkers van Stichting *Alexander* en twee medewerkers van ECPAT-NL/DCI-NL. De jongeren doen mee omdat ze anderen willen helpen, iets met hun ervaringen willen doen en het belangrijk vinden. De vergaderzaal met een vierkante tafel in het midden leent zich om echt aan de slag te gaan. De meeste deelnemers kennen elkaar al gedeeltelijk. Alle deelnemers zijn met de vraag "hoe gaan we verder?" bezig in plaats van "ga ik hieraan meedoen?" We zetten snoep en chips op tafel, er is thee en koffie, dat zorgt voor een gezellige sfeer.

We beginnen weer met een kennismakingsronde voor de jongeren die niet bij het kennismakingspanel aanwezig zijn geweest. Bijzonder is dat dit gedeeltelijk in het Engels gaat omdat de jongens geen Nederlands spreken. Een van hen verstaat wel Nederlands, maar de ander helemaal niet. Dankzij de vertaling van Stichting *Alexander* en ECPAT-NL/DCI-NL kunnen de jongens toch het gesprek volgen. Er wordt ook voor de meiden vertaald wat de jongens zeggen. De taalbarrière zorgt af en toe wel voor wat vertraging en onduidelijkheden, waardoor de bijeenkomst wat rommelig verloopt. Eerst worden vragen beantwoord die de jongeren nog hadden na afloop van de eerste bijeenkomst. Het doel en het onderwerp van het onderzoek worden nog een keer doorgenomen en verduidelijkt. Het verslag van de vorige keer wordt uitgedeeld zodat de jongeren het thuis rustig na kunnen lezen.

Er wordt een conceptvragenlijst die is opgesteld door medewerkers van Stichting *Alexander* besproken met de jongeren. De opzet was, dat de onderzoeksvragen samen met de peerresearchers verder geconcretiseerd zouden worden. Door de genoemde vertragingen is er weinig tijd voor het opstellen van een vragenlijst. In de bijeenkomst geven de peerresearchers wel feedback op een conceptvragenlijst die is gebaseerd op de oriënterende gesprekken, maar is hun inbreng in de vragenlijst kleiner dan vooraf was bedoeld. Wel voegen de jongeren het thema 'hulp' toe aan de lijst. De uiteindelijke vragenlijst is behoorlijk uitgebreid geworden, wat gevolgen heeft voor de toegankelijkheid en het eigenaarschap. Twee peerresearchers haken af: zij geven aan het eigenlijk te moeilijk te vinden.

Na de vragen en uitleg in het begin, bespreekt Stichting *Alexander* de interviewtips met de peerresearchers. Samen bespreken we situaties die lastig

kunnen zijn tijdens het interviewen. Sommigen vinden het moeilijk om een neutrale houding aan te nemen. Een meisje wil liever geen jongens interviewen. Sommige jongeren willen met zijn tweeën interviewen. Bijna iedereen vindt het lastig om respondenten te vinden. Omdat er aan het begin van de bijeenkomst zoveel tijd wordt besteed aan het beantwoorden van vragen, is er weinig tijd meer om te oefenen. Er wordt besloten dat hier tijdens de individuele begeleiding van de peerresearchers meer aandacht aan zal worden besteed.

2.4 Dataverzameling

Begeleiding

Na de onderzoekstraining kunnen de peerresearchers aan de slag met de interviews. Afgesproken wordt dat, volgens de opzet, iedereen vier interviews afneemt. Zij worden hierbij gecoacht door een medewerker van Stichting *Alexander* en een medewerker van ECPAT-NL/DCI-NL. Naast telefonische begeleiding, vindt ook een bijeenkomst plaats waarin ervaringen worden uitgewisseld. Omdat tijdens de onderzoekstraining blijkt dat een bijeenkomst met Engelstaligen en Nederlandstaligen lastig is, worden er twee aparte bijeenkomsten gehouden.

Op de bijeenkomst op 11 december 2004 met de Nederlandse meiden komen slechts twee peerresearchers. Drie meiden komen niet. In de week na de bijeenkomst geeft één van hen aan te willen stoppen. Ze is teruggevallen in een van haar oude werelden. Het lukt niet om de andere twee meiden nog te spreken. Noch op een afspraak, noch per telefoon, noch per brief lukt het hen te bereiken en te vragen waarom ze zijn afgehaakt. Via *Pretty Woman* komen we te weten dat de meiden de onderzoeksvragen te moeilijk en te persoonlijk vonden, en daarom zijn gestopt.

Ondanks het kleine aantal wordt besloten de bijeenkomst toch door te laten gaan. De ervaringen met interviewen worden uitgewisseld. We bedenken een strategie voor het houden van straatinterviews en maken afspraken over het vervolg van het traject. Het lukt de twee overgebleven meiden al hun interviews zelfstandig af te nemen. Daarnaast leidt één van hen het panelgesprek bij *Asja* en houdt de ander straatinterviews met raamprostituees in Arnhem.

Het contact met de twee jongens verloopt goed. De jongens zijn vaak een tijdje niet bereikbaar, maar duiken daarna elke keer toch weer op. Het lukt dan ook niet om beide jongens op een datum bij elkaar te krijgen. Daarom wordt besloten om twee individuele bijeenkomsten te houden. De eerste bijeenkomst vindt plaats op het kantoor van ECPAT-NL/DCI-NL met één jongen. De jongen vertelt dat hij het interviewen niet moeilijk vindt en zelfs erg leuk. Hij heeft eindelijk het gevoel dat hij iets kan doen met zijn eigen ervaringen. De tweede bijeenkomst met de andere jongen vindt plaats

tijdens een van de panelgesprekken waar hij ook bij aanwezig is. Hij vertelt ook geen moeite te hebben met het interviewen, ook al kent hij de meeste mensen niet die hij interviewt. Hij is ook erg gemotiveerd.

De peerresearchers slagen er goed in, mede met hulp van Pretty Woman en ECPAT-NL/DCI-NL, per persoon vier peers te vinden die deel willen nemen aan een interview. Toch is het niet makkelijk:

Ik heb eerst mijn vrienden die ik ken via voetbal en de kerk verteld waar ik mee bezig was. Ik heb hen daarna gevraagd of zij misschien jongeren kenden die in een uitbuitingssituatie zitten of zaten. Zij hebben vervolgens weer met mensen gesproken en gevraagd of ik contact met ze mocht opnemen. Via via heb ik dus mijn respondenten gevonden. Het was in het begin wel lastig om hun vertrouwen te winnen. Het is een moeilijk onderwerp. Ik heb veel moeten praten, vooral over mijn eigen situatie. Ik heb ook verteld dat het goed is om over dit soort dingen te praten voor jezelf maar ook omdat je er anderen mee kan helpen. (Peerresearcher)

Het was moeilijk om een afspraak met mensen te krijgen. Ik heb hier veel moeite voor moeten doen. Daarnaast moet je allebei durven om je verhaal te vertellen. Ik heb veel gefocust op de organisatie DCI omdat zij geïnteresseerd zijn in hun verhaal en misschien ook nog iets voor hen kunnen betekenen. (Peerresearcher)

Doordat drie peerresearchers tijdens het traject uitvallen, worden er uiteindelijk veel minder interviews afgenomen dan oorspronkelijk gepland. De werving voor de panelgesprekken verloopt moeizaam. Het blijkt voor ECPAT-NL/DCI-NL en Stichting *Alexander* moeilijk om binnen korte tijd instellingen te motiveren hen te helpen deelnemers te vinden. Om aanvullende data te verzamelen wordt geïnvesteerd in het ontwikkelen van de straatinterviewmethodiek toegepast op raamprostituees. Dit levert boeiende aanvullende informatie op. Een aantal peerresearchers neemt extra interviews af.

Individuele interviews

De vier peerresearchers nemen samen 18 interviews af bij jongeren die ook in een uitbuitingssituatie hebben gezeten/nog zitten. Twee peerresearchers (een jongen en een meisje) vullen ook zelf de vragenlijst in. In totaal worden er dus 20 vragenlijsten ingevuld.

De peerresearchers vullen na elk interview in hoe ze het vonden gaan. Opvallend is dat de peerresearchers het idee hebben dat de jongeren met wie zij spreken het fijn vinden om hun verhaal aan hen te vertellen. Ze hebben

het idee dat het makkelijker is om met elkaar te praten omdat ze zich goed konden inleven in elkaars situatie.

Ze was eerst een beetje zenuwachtig maar dat was vrij snel over. We konden elkaar ook goed begrijpen, het was makkelijk om me in haar in te leven. (Peerresearcher)

Het persoonlijke karakter van het interview maakt de interviews niet altijd makkelijk. De peerresearchers krijgen heftige verhalen te horen. Soms zijn ze extra voorzichtig omdat ze dachten dat sommige vragen veel emoties konden oproepen bij de geïnterviewden. Ze benadrukken daarom ook in het interview, dat als de persoon geen antwoord wil geven, dat dan ook niet hoeft. De peerresearchers geven aan een verschil te merken tussen antwoorden van jongeren die al wat afstand hebben genomen van hun uitbuitingssituatie en jongeren die nog steeds met de uitbuiting te maken hebben: deze laatste kunnen er minder makkelijk over praten.

De peerresearchers nemen hun interviewtaak ontzettend serieus. Over het algemeen zijn zij tevreden over hoe de interviews zijn verlopen. Zij vinden het belangrijk dat de geïnterviewde het verhaal goed kan vertellen en ook dat alles goed wordt opgeschreven. De peerresearchers schrijven heel veel op. De interviews duren soms lang. Het kortste interview duurt drie kwartier, het langste meer dan drieënhalf uur, veel langer dan van te voren is geschat. Sommige peerresearchers doen meer dan vier interviews, anderen vonden vier wel genoeg.

Het was mijn vierde (en laatste) interview en ik merkte dat daardoor iets minder geïnteresseerd was en sneller door de vragen heen ging. (Peerresearcher)

Een jongen die alleen Engels spreekt geeft aan een interview met een Nederlandstalig meisje lastig te vinden door de taal.

The language communication between us wasn't ok, because her English wasn't too good. (Peerresearcher)

Geïnterviewden zelf vertellen soms ook wat ze van het interview vonden. Meerdere jongeren vinden het fijn om met iemand over hun ervaringen te kunnen praten.

Ik vind het goed om er zo over te praten met iemand. Vooral omdat die persoon het ook heeft meegemaakt. (Meisje, 23 jaar)

Een aantal geïnterviewden geeft aan dat het interview lang duurde. Geïnterviewden vinden het soms vervelend als vergelijkbare vragen terug kwamen in het interview.

*Het interviewde duurde lang. Soms waren er dezelfde vragen.
(Geïnterviewde)*

De panelgesprekken

Naast de interviews worden er drie panelgesprekken gehouden met jongeren. Een verkorte versie van de vragenlijst wordt gebruikt als panneleidraad.

Het eerste gesprek vindt plaats via een contactpersoon met drie Afrikaanse jongens die vertellen over hoe ze naar Nederland zijn gekomen en hier met uitbuiting te maken hebben gekregen.

Het tweede panelgesprek vindt plaats bij Asja, waar een van de meiden (peerresearcher) meegaat om het gesprek te leiden. Asja is een 24-uurs opvang op een anonieme plek voor jonge meiden die uit de prostitutie willen. Bij het panelgesprek bij Asja zijn een peerresearcher, twee meiden (Roemeens en Pools), twee medewerkers van Asja en een medewerker van ECPAT-NL/DCI-NL aanwezig. Omdat geen van de meiden Nederlands spreekt, wordt er gebruik gemaakt van een telefoontolk voor het Roemeense meisje en wordt Engels gesproken met het Poolse meisje. Het blijkt lastig om de vragen eerst in het Nederlands te stellen aan de telefoontolk, het antwoord op de vraag te krijgen in het Nederlands en vervolgens dezelfde vraag in het Engels aan het gebrekkig Engels sprekende meisje te stellen. Het woord uitbuiting (exploitation, abuse) wordt door de meiden totaal niet begrepen. Zelfs de telefoontolk kan het blijkbaar niet goed uitleggen. Dit zorgt voor verwarring en geen goede introductie van het onderzoek.

Er komt helaas geen echte discussie of groepsgesprek op gang, omdat de meiden niet goed met elkaar kunnen communiceren. Daarnaast zit het Roemeense meisje op hete kolen omdat zij die dag ook naar de politie wil om onder andere haar terugkeer naar Roemenië te regelen. Als zij na een klein uurtje weggaat, is er genoeg tijd om met het Poolse meisje verder te praten. De peerresearcher stelt haar een heleboel vragen en vertelt ondertussen ook over haar ervaringen. Van het Poolse meisje krijgen we de indruk dat zij het in het begin heel moeilijk vond om over dit persoonlijke onderwerp te praten. Als blijkt dat de peerresearcher haar begrijpt en zelfs tips heeft voor het verwerkingsproces, verloopt het gesprek erg goed. De peerresearcher vindt het een lastig gesprek, met name door het taalprobleem. Uiteindelijk zijn we toch heel tevreden met de informatie die we hebben gekregen.

Het panelgesprek bij de Afrikaanse jongens in Amsterdam Zuidoost verloopt op een heel andere manier. Bij het gesprek zijn uiteindelijk acht jongens aanwezig, waaronder een peerresearcher, een medewerker van ECPAT-NL/DCI-NL en een contactpersoon. De jongens hebben veel moeite om blanken te vertrouwen en daarom wordt er voor gekozen dat niet de medewerker van ECPAT-NL/DCI-NL het gesprek leidt. Het is namelijk moeilijk in te schatten of de informatie die ze haar geven betrouwbaar is. Zo blijkt dat een jongen die in een eerder interview met de medewerkster van ECPAT-NL

heeft gezegd niet te werken en dit ook niet te willen, achteraf wel blijkt te werken. Vanwege de verschillende achtergronden (stammen) van de jongeren, leidt ook de peerresearcher het gesprek niet, omdat dit problemen zou kunnen opleveren. Bovendien is de standaard vragenlijst die is afgeleid van de interviewlijst en die wordt gebruikt voor elk panelgesprek, voor deze groep te direct. Voor het vertrouwen wordt besloten de contactpersoon het gesprek te laten voeren. Hij betreft er anderen bij en begint over het geloof, waar de jongens veel kracht uit putten. De contactpersoon sluit het gesprek af door voor te stellen snel een keer met de jongens te brainstormen over hun toekomstmogelijkheden in Nederland maar met name in Afrika.

De straatinterviews

Om meer te weten te komen over minderjarigen in de prostitutie, bespreken we met de peerresearchers de mogelijkheid om vrouwen tijdens hun werk te ondervragen. Zij reageren positief op het voorstel. De peerresearchers geven de volgende tips mee:

Vraag of het nu goed uitkomt (kijk ook zelf of de pooier niet in de buurt is, bijvoorbeeld op de hoek van de straat). Je kunt informeren of het meisje heel even tijd heeft om een paar vragen te beantwoorden omdat je met een onderzoek bezig bent over uitbuiting van minderjarigen. Als je langer wilt praten kan het gordijn dicht maar dan moet je wel betalen. Een normaal bedrag is ongeveer 50 euro voor een kwartier.

Je kunt het beste overdag gaan, bijvoorbeeld vanaf 13:00 uur dan is het iets rustiger. Op vrijdag en zaterdagavond zijn het drukke tijdstippen, dan moet het meisje geld verdienen.

In Amsterdam is het handiger dan in andere steden, omdat je daar door kunt gaan als toerist. In andere steden ben je veel afhankelijker van een vast klantenbestand.

Het is wel slim om je uiterlijk een beetje aan te passen, niet te braaf.

Als je vragen stelt kun je het beste eerst vragen over wat ze weten over anderen, en dan pas over henzelf beginnen.

Pas wel op voor de veiligheid van de meiden zelf: ze worden in de gaten gehouden, daarom is het ook goed om mee te denken over een goed verhaal (bijvoorbeeld afspreken dat jij zult zeggen dat je naar de prijs informeert).

Op 4 januari 2005 proberen twee medewerkers van Stichting *Alexander* de methode uit op de Wallen in Amsterdam. Zij vragen 16 vrouwen om mee te werken aan een kort interview. Om eerst ervaring op te doen met de

methode wordt er bewust voor gekozen om de eerste keer niet met een peerresearcher op pad te gaan. De onderzoekers benaderen de prostituees op de volgende manier:

Wij zijn Kitty en Lettie van Stichting Alexander. Heb je even een paar minuten de tijd voor ons? (nee: kunnen we op een later moment terugkomen?)

Wij doen onderzoek naar de leeftijd van de vrouwen die in Amsterdam in de prostitutie werken. Dit doen we voor ECPAT en Defence for Children. Zij willen weten hoe oud de vrouwen zijn en of er ook minderjarigen in de prostitutie werken. Als er iemand buiten aan ons vraagt wat we hier komen doen vertellen we dat we studenten economie zijn die onderzoek doen naar de prijs van prostitutie in Amsterdam. Je hoeft niet per se over jezelf te praten, je mag ook zeggen wat je weet van vrouwen om je heen. Alles wat je zegt blijft anoniem! Het gaat om ongeveer 6 vragen (vragen laten zien), het duurt ongeveer 2 minuten, of langer als jij dat wilt. Wil je hier aan meewerken?

*Ken je veel andere vrouwen die in de prostitutie werken?
Hoeveel?*

Hoe oud zijn zij ongeveer?

Ken je ook vrouwen die minderjarig zijn?

(of vrouwen die zijn begonnen toen ze minderjarig waren?)

Hoeveel?

Wil je iets over jezelf vertellen, bijvoorbeeld hoe oud je bent en waar je vandaan komt?

Wil je nog meer zeggen over de leeftijd van vrouwen in de prostitutie?

Dit waren de vragen van het onderzoek.

Wij hebben een telefoonnummer van een hulporganisatie voor minderjarigen in de prostitutie. Wil je dit hebben?

Heb jij nog vragen voor ons?

Na vier uur interviewen constateren we dat er meerdere vrouwen zijn (vier van de zestien) die de vragen willen beantwoorden. Met doorzettingsvermogen kun je met vrouwen in gesprek komen, ook over het onderwerp minderjarigen. We merken dat het moeilijker is om met buitenlandse vrouwen in gesprek te komen vanwege taalverschillen en vertrouwen. Hoewel illegaliteit met een legale methode onderzoeken lastig zal blijven lijkt een herhaling met een peerresearcher het proberen waard. Vertrouwen krijgen is van groot belang. We verwachten dat een peerresearcher daar meer succes mee heeft.

In Arnhem passen we dezelfde methode toe. Nu is het de peerresearcher die de vragen stelt. Bijna iedereen die we spreken (twaalf van de veertien) wil

wel vragen beantwoorden. Een meisje dat openhartig haar verhaal doet lijkt blij te zijn haar verhaal te kunnen vertellen. Het verschil tussen de manier waarop de peerresearcher het gesprek voert en de manier waarop de gesprekken op de Wallen verliepen is erg groot. De zinnen en woorden die de peerresearcher als ervaringsdeskundige gebruikt laten aan het meisje dat ze vragen stelt zien dat ze weet waar ze het over heeft en waar het over gaat. Het lukt eerder om vertrouwen te winnen. De gesprekken lijken dan ook een stuk makkelijker te verlopen. Ook in Arnhem werken echter veel buitenlandse vrouwen, waardoor we ook hier taalproblemen ervaren. De methode is erg arbeidsintensief, maar de interviews leveren boeiende data op.

2.5 Verslaglegging en presentatie

Stichting Alexander schrijft van alle resultaten een conceptverslag dat met de peerresearchers wordt besproken. In een bijeenkomst benoemen de jongeren zelf de belangrijkste conclusies. Aan de hand van deze bijeenkomst bereiden de jongeren tijdens de bijeenkomst en thuis de presentatie aan Ecpat-NL/DCI-NL voor. Deze presentatie wordt gehouden op 22 februari 2005 en verloopt erg goed. De peerresearchers presenteren de belangrijkste uitkomsten en gaan met elkaar en ECPAT-NL/DCI-NL in gesprek over de uitkomsten.

3. Evaluatie methodiek

De pilot heeft zoals bedoeld veel informatie opgeleverd met betrekking tot het doen van peerresearch naar uitbuiting. Een evaluatie van de methodiek is van belang om bij een volgend traject de mogelijkheden, onmogelijkheden en voorwaarden te kennen.

Thema uitbuiting als overkoepelend thema

Met behulp van peerresearch is onderzoek gedaan naar het thema uitbuiting van jongeren in Nederland. Voor een eerste pilot heeft dit veel inzicht opgeleverd in de verschillende manieren waarop jongeren in Nederland kunnen worden uitgebuit. De breedte van het thema maakte het echter soms moeilijk om de verschillende jongeren met elkaar in gesprek te laten gaan. Voor sommige jongeren is het lastig om met uitbuiting als overkoepelend thema om te gaan. De ervaringsdeskundigheid van iemand die is uitgebuit in de prostitutie is niet automatisch een garantie voor herkenning bij peers die met een andere vorm van uitbuiting te maken hebben (gehad). Voor een volgende keer is een overweging met betrekking tot het onderwerp van belang: verschillende teams van peerresearchers kunnen verschillende typen uitbuiting onderzoeken, het is van belang dat het team een duidelijke gemeenschapsdeler heeft/homogeen is.

Is peerresearch geschikt?

Op basis van de resultaten die uit de peerresearch naar voren zijn gekomen kan het volgende geconcludeerd worden over de geschiktheid van peerresearch voor het onderzoeken van de aard en de omvang van uitbuiting.

Peerresearch is geschikt om de aard van uitbuiting in kaart te brengen. De peerresearchers zijn er door middel van hun interviews en gesprekken erg goed in geslaagd om tot een beschrijving te komen van de verschillende vormen van uitbuiting.

Daarbij is het wel van belang om te erkennen dat de te onderzoeken onderwerpen en vragen, evenals de opzet van het onderzoek bij peerresearch niet van te voren vastliggen. De opzet van peerresearch is er juist voor bedoeld om jongeren zelf de belangrijkste thema's van het onderzoek in te laten vullen, om zo hun stem te kunnen laten horen. Het is in dit onderzoek niet goed gelukt om goed aan te sluiten bij het perspectief van jongeren zelf. Dit lag enerzijds aan het verloop van de voorbereiding van de peerresearchers, anderzijds aan de kennisdoelstelling van ECPAT-NL/DCI-NL. Bij een volgend onderzoek is het van belang om tijdens de voorbereiding meer ruimte te geven aan de inbreng van de peerresearchers zelf, om dit vervolgens naast de vragen van de opdrachtgever te kunnen leggen. De

keuze voor peerresearch kan niet alleen gemaakt worden omdat er een betere toegang tot de doelgroep kan worden verkregen en de kwaliteit van de gegevens wordt vergroot, het gaat er ook om de doelgroep zelf te versterken en hun de mogelijkheid te geven de boodschap over te brengen waar het volgens hen om gaat. De peers vertellen dat zij deskundigen zijn is niet voldoende. De bekrachtiging moet blijken uit de houding van de begeleiders, de manier waarop het georganiseerd is, en de ruimte die de peerresearchers krijgen om te groeien in de rol van deskundigen.

Peerresearch is slechts beperkt geschikt om de omvang van de problematiek in kaart te brengen. Vragen naar hoeveel jongeren de respondenten kennen levert wel wat inzicht op in hoe groot de jongeren de problematiek inschatten. 26 jongeren die in ieder geval 91 andere jongeren kennen die worden uitgebuit, wil zeggen dat elke uitgebuite jongere in dit onderzoek gemiddeld 3,5 jongeren kent die ook met uitbuiting te maken hebben (gehad). Het is echter niet mogelijk om de cijfers te generaliseren. Tevens zijn er vraagtekens te plaatsen bij de antwoorden. Kennen Nederlandse meiden minder andere meiden, omdat er minder *zijn* of omdat zij minder contact hebben met elkaar door de isolatie? *Dat* de uitbuiting plaatsvindt, kun je op basis van de resultaten uit dit onderzoek concluderen, *in welke mate* niet.

Werving en criteria peerresearchers

Bij de werving van peerresearchers werd aanvankelijk gestreefd naar een bepaald aantal, verschillende ervaringen met uitbuiting, en een diversiteit aan achtergronden. De werving van peerresearchers vroeg veel inspanningen. Het bleek lastig om jongeren te vinden, ook was het niet makkelijk om via instellingen in contact te komen met jongeren. De aanvankelijke eisen zijn daarom bijgesteld. Voor een volgende keer moet voldoende tijd kunnen worden uitgetrokken voor werving.

Gebleken is dat het voor peerresearchers makkelijker is om deel te nemen, als zij al enige afstand hebben kunnen nemen van hun ervaringen. Hoewel aanvankelijk geen eisen werden gesteld aan de mate waarin een jongere al afstand had kunnen nemen van de uitbuiting bleek dit tijdens het traject toch van belang. Jongeren die er nog 'midden in zaten' bleken er moeilijk over te kunnen praten en moeilijk afstand te kunnen nemen van het onderwerp.

Begeleiding peerresearchers

Peerresearch naar uitbuiting vraagt veel tijd voor begeleiding. Naast begeleiding van de voortgang van het onderzoek is ook aandacht nodig voor het emotionele aspect dat bij uitbuiting komt kijken. Gebleken is dat de emotionele lading voor peerresearchers zwaar kan zijn. Hiervoor is aandacht nodig in de voorbereidende training, en tijdens de begeleiding. Er moet voldoende tijd worden uitgetrokken voor de voorbereiding. Tijdens bijeenkomsten moet er voldoende ruimte zijn voor ontspanning (eten,

drinken, roken, kletsen). De back-up van een hulpverleningsorganisatie is van groot belang om jongeren te kunnen doorverwijzen of hulp te kunnen bieden aan peerresearchers/respondenten die daar behoefte aan hebben.

Samengevat zijn de voorwaarden voor een goede begeleiding:

- Duidelijke structuur bieden
- De begeleiding- en wervingscapaciteit moet op de groep peerresearchers worden afgestemd.
- Aandacht en deskundigheid met betrekking tot het emotionele aspect
- Voldoende tijd voor voorbereiding en groepsproces
- Voldoende ruimte voor peers om te mogen falen
- Voldoende tijd voor een verloop dat aansluit bij de doelgroep (niet te strak)
- Voldoende ruimte voor ontspanning: een training tot interviewer moet vooral leuk zijn

Toegang tot de doelgroep

Niet alle peerresearcher hebben vanzelfsprekend contacten met andere jongeren die worden uitgebuit. Desondanks blijkt dat zij wel er in slagen om met hen in contact te komen, en er ook makkelijker een gesprek mee aan kunnen gaan door de gedeelde ervaring. Het blijkt moeilijk om in contact te komen met minderjarigen die worden uitgebuit. In dit onderzoek hebben dan ook vooral jongeren tussen de 18 en 23 jaar verteld over hun ervaringen.

Panelgesprekken zijn door moeizame werving moeilijk te realiseren. Binnen deze pilot is weinig ervaring opgedaan met het leiden van panels door peerresearchers (andere pilots in de jeugdhulpverlening laten wel goede resultaten zien). Wel zijn positieve ervaringen opgedaan met het houden van straatinterviews met prostituees. De meerwaarde van een peerresearcher is daarbij duidelijk gebleken. Aandacht voor veiligheid blijft daarbij wel een belangrijk issue.

Kwaliteit van de gesprekken

Zowel respondenten als peerresearchers geven aan baat te hebben bij de ervaringsdeskundigheid van de peerresearcher. De gesprekken krijgen volgens de peerresearchers meer diepgang. Dit bleek ook duidelijk bij de straatinterviews. Wel is gebleken dat het onderwerp uitbuiting zich leent voor lange gesprekken. Om het voor peerresearchers haalbaar te houden is een kortere vragenlijst (ongeveer 20 vragen) nodig. Peerresearchers kunnen daarnaast de onderzoekers helpen de informatie die wordt verkregen uit te leggen en te interpreteren.

De vragen over wat jongeren weten van andere jongeren hebben minder opgeleverd dan vooraf gehoopt. Dit heeft deels te maken met de terughoudendheid van jongeren om over anderen te praten, een andere verklaring is mogelijk te vinden in het maximum dat een peerresearcher kan noteren tijdens een gesprek. Sommige details die zij wel vertellen zijn niet in de vragenlijsten opgeschreven. Dit laatste pleit er voor om de volgende keer te bekijken of interviews op te nemen zijn of met zijn tweeën af te nemen zijn.

De peerresearchers hebben elk vier tot zes interviews afgenomen. Het aantal interviews per peerresearcher kan iets verschillen, sommigen willen misschien meer interviews afnemen dan anderen. Dit moet op de persoon worden afgestemd.

Tijdens dit traject is op creatieve wijze omgegaan met taalverschillen tussen peerresearchers en respondenten. In de opzet was met taalverschillen geen rekening gehouden. In meerdere gevallen hebben peerresearchers aangegeven dat taalverschil een probleem vormde bij het afnemen van een interview of het voeren van een gesprek. Bij een volgend onderzoek is het goed om hier vooraf rekening mee te houden en de onderzoeksopzet hier ook op af te stemmen.

Deel 2: Resultaten van het onderzoek

4. Uitbuiting in Nederland: Jongeren aan het woord

Dit hoofdstuk beschrijft de visie van jongeren op uitbuiting. Jongeren geven antwoord op de volgende vragen: "Wat is uitbuiting, wat hebben uitgebuite jongeren met elkaar gemeen, hoeveel jongeren in je omgeving worden uitgebuit?" Alle jongeren die aan dit onderzoek deelnemen zijn op een of andere manier uitgebuit, het zij in de prostitutie, de voetbalwereld of in het werk dat zij doen. In de paneldiscussies en interviews vertellen deze jongeren over hun persoonlijke ervaringen. Daarnaast vertellen zij veel over andere uitgebuite jongeren. Ook de ervaringen van de peerresearchers worden in de resultaten meegenomen. In dit verslag worden de onderzoeksresultaten toegelicht met citaten van de jongeren die hebben deelgenomen aan dit onderzoek. Dit om de resultaten kracht bij te zetten en te illustreren en om de eigen stem van de jongeren duidelijk naar voren te laten komen. Omdat uitbuiting van jongeren in Nederland zich niet beperkt tot Nederlandse of Nederlandstalige jongeren, is er ook met buitenlandse jongeren gesproken. Met deze jongeren is in het Engels gepraat over uitbuiting. In het verslag zijn hun citaten niet altijd naar het Nederlands vertaald, maar in het Engels weergegeven. Dit is een bewuste keuze geweest, allereerst omdat het Engelse citaat kracht en betekenis kan verliezen wanneer deze naar het Nederlands wordt vertaald. Daarnaast geven de Engelse citaten de context waarin deze jongeren verkeren (indirect) weer: deze jongeren verblijven namelijk in een vreemd land, waarvan zij de taal niet kennen en waar zij in een kwetsbare, moeilijke en soms uitzichtloze positie verkeren. Door de citaten naar het Nederlands te vertalen, verliezen zij deze veelzeggende context.

4.1. Operationalisering 'uitbuiting van minderjarigen'

Het centrale thema van de peerresearch is 'uitbuiting van minderjarigen in Nederland'. Gedurende het traject zoeken ECPAT-NL/DCI-NL, Stichting *Alexander* en jongeren naar een goede operationalisering van het algemene begrip 'uitbuiting van minderjarigen in Nederland'. Aanvankelijk maken ECPAT-NL/DCI-NL en Stichting *Alexander* een indeling tussen

- prostitutie van minderjarigen en
- handel en uitbuiting van vreemdelingenkinderen anders dan voor seksuele doeleinden

Deze indeling blijkt gedurende het onderzoek niet goed bruikbaar. Jongeren herkennen zich niet in de term 'vreemdelingenkinderen', en 'anders dan voor seksuele doeleinden' is geen bruikbare omschrijving. Voor prostitutie van minderjarigen blijkt een onderverdeling tussen Nederlandse en buitenlandse meisjes van belang. In dit onderzoek is uiteindelijk de volgende indeling gemaakt.

- *Nederlandse meiden in de prostitutie in Nederland*
- *Buitenlandse meiden in de prostitutie in Nederland*
- *Buitenlandse jongeren die met een andere vorm van uitbuiting te maken hebben gehad in Nederland*

Uitbuiting volgens jongeren

Een beschrijving van uitbuiting zoals we die in de literatuur tegenkomen:

Als een persoon misbruik maakt van zijn machtspositie om voordeel te trekken uit een ander, is er sprake van uitbuiting (Unicef/ECPAT-NL, 2004)³.

Omdat we graag dichterbij de belevingswereld van de jongeren willen komen en van de jongeren zelf willen weten wat zij precies onder uitbuiting verstaan, stellen we de vraag:

Wat is uitbuiting volgens jou?

In de antwoorden van de jongeren komt op hoofdlijnen bovenstaande beschrijving naar voren, waarin letterlijk de termen misbruik, macht, en voordeel trekken worden genoemd. De jongeren benadrukken verder dat uitbuiting iets is dat tegen hun wil of kennis in gebeurt. Daders maken misbruik van de onwetendheid, naïviteit, onmacht en afhankelijkheid van de jongeren.

To take advantage of someone without the persons knowledge and permission. (Meisje, 21 jaar, uitgebuit in prostitutie)

Op zo'n manier manipuleren dat je in de macht van een persoon komt en dat je op een gegeven heel moeilijk weg kan komen. (Meisje, 23 jaar, uitgebuit in prostitutie)

Als je met uitbuiting te maken hebt gehad is het begrip geen kale omschrijving, maar iets dat je is aangedaan. Veel jongeren beschrijven uitbuiting dan ook op een persoonlijke manier, die met hun eigen situatie te maken heeft. Het gevoel van woede, pijn, en schuld brengen zij soms tot uitdrukking.

Ik voel me zeker misbruikt, want het doet me nog steeds pijn. Ja, ik zal het nooit vergeten. (Meisje, 18 jaar)

Jongeren die met uitbuiting te maken krijgen hebben veel met elkaar gemeen. Deze jongeren zitten vaak in een kwetsbare positie. In de situatie waarin zij leven, ontbreekt het hen aan aandacht, liefde, of mogelijkheden. Daardoor lopen zij het risico om uitgebuit te worden. Daders maken van deze kwetsbaarheid op een grove manier misbruik. Met leugens en bedrog ('*mooie praatjes en beloften*') beloven zij jongeren datgene waarnaar zij verlangen, en creëren zo een afhankelijkheidsrelatie (financieel, emotioneel, of lichamelijk) waardoor zij macht over de jongeren uit kunnen oefenen.

---

³ Unicef/ECPAT-NL (2004). *Ongezien en ongehoord*. Unicef, Den Haag.

De peerresearchers hebben met elkaar gesproken over de vraag wanneer er sprake is van uitbuiting. Sommige jongeren lijken niet te worden gedwongen door hun uitbuiters en lijken hun eigen keuze te maken, bijvoorbeeld om drugs te verhandelen. Of zoals een peerresearcher aangeeft:

Het probleem bij bijvoorbeeld de prostituees en de drugsmokkelaars was dat zij veel geld wilden voor zichzelf en daarom er voor gekozen hebben om dit te doen. Zij konden daarnaast ook elk moment stoppen, maar kozen er voor om door te gaan. Is hier dan sprake van uitbuiting? Ik vind van niet. (Peerresearcher)

Toch herkennen de peerresearchers uitbuiting in deze verhalen te herkennen: De volwassenen buiten de noodzaak van de jongeren om geld te verdienen uit. Zij laten de jongeren vervolgens te jong werken, betalen de jongeren te weinig, bedreigen de jongeren en laten ze erg gevaarlijk en illegaal werk doen. De jongeren spreken over vernedering, angst en onzekerheid.

I was not depending on them, but rather working for them. I think they used the advantage just because they knew I was not letting the police or any other person get know about that. It's a very dangerous game to play as you always face humiliation, risk of life as there is no trust in it. Is all about fear death. Fear of police arrest, fear of being killed by double-crossing with people I do business with. From the moment I woke up till I get to bed is all of pessimism, as I will not tell whether I will see the next day. (Jongen, 19 jaar)

There is a lot of humiliation from the people I used to work for. (Meisje, 18 jaar)

4.2 Hoe vaak komt het voor?

Dat uitbuiting van minderjarigen voorkomt, is inmiddels een bekend gegeven. Minder bekend is hoe vaak het precies voorkomt. Dit onderzoek zal daar ook geen sluitend antwoord op kunnen geven. Wel kunnen we in kaart brengen hoeveel jongeren binnen de kaders van dit onderzoek hebben meegedaan en hoeveel andere jongeren zij zeggen te kennen die ook met uitbuiting te maken hebben (gehad).

Aan de 18 geïnterviewde jongeren en de twee peerresearchers die een vragenlijst hebben ingevuld is gevraagd hoeveel jongeren zij kennen die ook met uitbuiting te maken hebben. Een aantal jongeren geeft aan het niet prettig te vinden hier iets over te zeggen: zij willen niet praten over anderen om hen niet in de problemen te brengen of ervaren het als roddelen. Over het algemeen kennen de respondenten jongeren die in een soortgelijke

situatie zitten. Ook heeft een aantal van de jongeren (drie meiden, drie jongens) uit de panelgesprekken en oriënterende gesprekken gesproken over andere jongeren waarvan zij weten dat ze met uitbuiting te maken hebben (gehad). In totaal is er door 26 jongeren informatie gegeven over andere jongeren in een uitbuitingssituatie.

Op de volgende pagina staat in een tabel weergegeven welke gegevens dit oplevert.

Dertien jongeren die deelgenomen hebben aan het onderzoek is niet expliciet gevraagd naar hun kennis van andere jongeren. Het gaat hierbij om twee peerresearchers die de vragenlijst niet hebben ingevuld, zeven jongens in een panelgesprek en vier meiden die hebben deelgenomen aan het kennismakingspanel.

Informatie over de geïnterviewde jongere zelf						Kennis van de geïnterviewde over andere uitgebuite jongeren				
Vorm van uitbuiting	Sekse	Leeftijd		Nationaliteit	Aantal	Sekse	Leeftijd	Nationaliteit	Vorm van uitbuiting	
Nu Toe Duur n										
1. Nederlandse meiden in de prostitutie in Nederland	Meisje	17	16	4½ week	Nederlands	1	Meisje	19, toen net 18	Onbekend	Prostitutie
	Meisje	18	18	4 maand	Nederlands	3	Meiden	16 jaar	Indonesisch/Surinaams, Nederlands en Marokkaans	Prostitutie en drugshandel
	Meisje	19	16	2 jaar	Nederlands en Duits	3	Meiden	14-15 jaar	Niet bekend	Prostitutie
	Meisje	21	18	2 jaar	Nederlands	1	Meisje	22, toen 16	Nederlands	Raamprostitutie via loverboy
	Meisje	23	23	2 week	Nederlands	1	Meisje	21 jaar	Onbekend	Prostitutie en afpersing
	Meisje	21	16	5 jaar*	Nederlands	Geen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	Meisje	22	19	1½ jaar	Nederlands en Marokkaans	Geen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	Meisje	25	20	3 maand	Nederlands	Geen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
2. Buitenlandse meiden in de prostitutie in Nederland	Meisje	17	14	2 jaar	Mozambique	4	Meiden	16-18 jaar	Marokko en Zuid-Afrika	Zelfde: Prostitutie
	Meisje	20	18	7 maand	Roemeens	6	Meiden	Jong, 17 jaar	Roemeens (en onbekend)	Prostitutie en mensenhandel
	Meisje	21	14	?	Bulgaars	10	Meiden	Niet bekend	Oostbloklanden	Doorverkocht voor prostitutie NL
	Meisje	19	15	2 jaar	Surinaams	5	Meiden	15-16 jaar	Oostbloklanden	Doorverkocht voor prostitutie in Bulgarije zelf
	Meisje	21	18	3 jaar*	Braziliaans	12	Meisjes	17-23 jaar	Nederlands, Afrikaans, Surinaams, Chinees, Aziatisch	Prostitutie
	Meisje	21	?	10 dagen	Pools	6	Meiden	Ouder	Nederlands & buitenlands	Zelfde: Prostitutie
										Zelfde: Prostitutie

Informatie over de geïnterviewde jongere zelf						Kennis van de geïnterviewde over andere uitgebuite jongeren				
Vorm van uitbuiting	Sekse	Leeftijd		Nationaliteit	Aantal	Sekse	Leeftijd	Nationaliteit	Vorm van uitbuiting	
Nu Toe Duur n										
3. Buitenlandse jongeren uitgebuit in Nederland	Jongen	17	13	2 jaar	Ghanees	Geen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	Jongen	18	17	1 keer	Nigeriaans	18	Jongens	10-22 jaar	Nigeriaans (allemaal)	Via buitenland in Nederland en hier uitgebuit in werk en sport
	Jongen	19	17	2 jaar	Nigeriaans	Veel	Jongens	19-22 jaar	Afrikaans (voornamelijk)	Via buitenland in Nederland en hier uitgebuit in werk en sport
	Jongen	19	16	3 jaar*	Liberiaans	Veel	Meiden & Jongens	Jonger & ouder dan 19 jaar	Nederlands en buitenlands	Nederlandse werkgevers
	Jongen	19	18	16 maand	Nederlands, moeder uit Indonesië	Veel	Meiden & Jongens	16-25 jaar	Nederlands en verschillende andere nationaliteiten	Drugshandel en andere gebieden
	Jongen	19	17	2 jaar*	Sierra Leone	Veel:	Vooraf jongens	Inschatting ook minderjarigen	Uitgeprocedeerde asielzoekers (illegalen)	Nederlandse werkgevers
	Jongen	24	?	?	Liberiaans	zeker 15	?	?	Liberiaans	'Nephuwelijk'
	Jongen	26	?	?	Zimbabweans	1	Meisje	?	Liberiaans	'Nephuwelijk'
	Jongen	21	20	1 jaar	Zimbabweans	Veel	Jongens	15-24 jaar	Veel uit buitenland, paar uit Nederland	Niet precies bekend
	Jongen	21	18	3 jaar*	Nederlands, ouders uit Jamaica	Veel	Meiden & Jongens	16-24 jaar	Nederlands en verschillende andere nationaliteiten	Nederlandse werkgevers, drugs, prostitutie, homoseksualiteit
Meisje	21	14	±1½ jaar	Nederlandse Antillen	Zij wil liever niets vertellen over anderen die worden uitgebuit					
4. Nederlandse jongen uitgebuit in werk	Jongen	20	16	3 jaar	Nederlands	5 ?	Jongens Meiden	18-24 jaar ?	Nederlands (voornamelijk) ?	Nederlandse werkgevers Prostitutie/loverboys

* = Heeft nog steeds met de situatie te maken

Toelichting

Nederlandse meiden in de prostitutie in Nederland

Acht Nederlandse meiden hebben verteld over wat zij hebben gezien in hun omgeving. Opvallend is dat 4 meiden zeggen dat zij géén andere meiden kennen die zijn uitgebuit. Ook voor de peerresearchers is het niet altijd makkelijk om respondenten te vinden. De Nederlandse meiden kennen veel minder meiden die net als zij uitgebuit worden dan de buitenlandse meiden. Dit kan te maken hebben met de isolatie waar de loverboy tijdens de uitbuiting voor zorgde. Ook mogelijk is dat meiden de vraag op een andere manier hebben geïnterpreteerd.

De meiden vertellen dat deze kennissen op dezelfde manier zijn uitgebuit als zichzelf. Ook zij zijn door loverboys in de prostitutie terecht gekomen.

Dat waren meisjes die ook werden gebruikt door mijn ex (14, 14 en 15 jaar). Ik zag ze ongeveer 2 keer per week en maakte ook films met hen. Heel soms waren wij alleen met elkaar en dan probeerde ik hen te helpen om weg te komen, wij steunden elkaar. Ik stelde ze gerust en heb ze geholpen om weg te komen. (Meisje, 19 jaar)

De verhalen komen overeen met wat de meiden over zichzelf vertellen. Er komt slechts beperkte informatie uit de vragenlijst naar voren met betrekking tot details omtrent locaties en plaatsen. Een aantal extra locaties worden nog genoemd:

Een werd in Amsterdam in Osdorp in een huis vastgehouden. Het huis waar de andere meisjes werden vastgehouden was van zijn pleegouders, die hielpen hem en woonden daar ook. Zijn pleegbroertje woonde daar ook. (Meisje, 19 jaar)

Zij woont met die jongens in Den Haag. (Meisje, 17 jaar)

Aantal

Uit de tabel blijkt dat acht meiden samen 9 meiden kennen die ook in de prostitutie worden uitgebuit.

Nationaliteit

De jongeren die de meiden kennen komen uit zowel Nederland als het buitenland.

Minderjarig

Slechts één van de geïnterviewde meiden is minderjarig. De anderen zijn allemaal ouder dan 18 jaar en vertellen over hun ervaringen. Vier van de

acht uitbuitingservaringen gaan over ervaringen als minderjarigen. Van de negen jongeren die zij kennen, zijn er zeven die jongeren zijn dan 18 jaar. Twee jongeren zijn ouder.

Buitenlandse meiden in de prostitutie in Nederland

Opvallend is dat zes buitenlandse meiden met elkaar meer dan 42 meiden kennen die op dezelfde manier met uitbuiting in Nederland te maken hebben gekregen. In ieder geval vijftien van hen zijn jonger dan 18. Allen zijn zij in Nederland in de prostitutie terecht gekomen. Het gaat om meiden uit Marokko, Zuid-Afrika, Oost-Europa, Suriname, China, Afghanistan en Rusland.

They all are females, my age group (16-18) and people seeking to earn a living to help their families back home in Africa. (Meisje, 17 jaar)

Opvallend is dat een aantal meiden liever niet in detail wil treden over andere meiden, daar zij het vervelend vinden om over anderen te praten.

Aantal

Zes meiden kennen allemaal vier of meer andere meiden die ook zijn uitgebuit in de prostitutie. Samen kennen zij meer dan 42 meiden die in Nederland in de prostitutie worden uitgebuit. De buitenlandse meiden kennen gemiddeld zes keer zoveel uitgebuite jongeren als de Nederlandse meiden.

Nationaliteit

Deze meiden komen uit veel verschillende landen.

Minderjarig

Een derde van de meiden die de jongeren kennen is minderjarig. Bij de andere meiden gaat het om meiden die ouder zijn dan 18 jaar.

Buitenlandse jongeren, uitgebuit in Nederland

Aantal

Elf jongeren kennen samen 'veel' jongeren die met uitbuiting in Nederland te maken krijgen. Het gaat in ieder geval om 34 jongeren die zij kennen, plus nog vijf keer het antwoord veel. Dit is een lastig antwoord, daar per persoon kan verschillen wat precies met veel bedoeld wordt.

Nationaliteit

Veel jongeren zijn afkomstig uit Afrika.

Minderjarig

Uit de tabel kan niet worden afgeleid of het gaat om minderjarigen of om volwassenen. Wel is aangegeven dat er ook minderjarigen onder vallen. We kunnen echter niet aangeven om hoeveel jongeren het precies gaat.

Nederlandse jongen uitgebuit in Nederland

De Nederlandse jongen kent vijf andere jongeren in dezelfde situatie en nog een aantal meiden, dat met loverboys te maken heeft.

5 Nederlandse meiden in de prostitutie in Nederland

Twaalf meiden uit dit onderzoek zijn via hun vriend, loverboy, loverbirl of pooier in Nederland tot prostitutie aangezet. De meeste meiden werken momenteel niet meer in de prostitutie. Zij hebben een aantal weken tot jaren in de uitbuitingssituatie gezeten. Bij enkele meiden bestaat het vermoeden dat zij nog steeds werkzaam zijn in de prostitutie en bij één meisje is het zeker dat zij nog als prostituee werkt. De meeste meiden hebben dagelijks met de uitbuitingssituatie te maken (gehad) en noemen dat zij vijf tot zeven dagen per week moesten werken. Slechts een meisje noemt dat ze er niet dagelijks maar wekelijks mee te maken had, maar dat ze wel steeds meer moest werken.

Sekse	Leeftijd			Nationaliteit
	Nu	Toen	Duur	
Meisje	17	16	4½ week	Nederlands
Meisje	18	18	4 maand	Nederlands
Meisje	19	16	2 jaar	Nederlands en Duits
Meisje	21	18	2 jaar	Nederlands
Meisje	23	23	2 week	Nederlands
Meisje	21	16	5 jaar*	Nederlands
Meisje	22	19	1½ jaar	Nederlands en Marokkaans
Meisje	25	20	3 maand	Nederlands
Meisje	26	*	*	Nederlands
Meisje	18	*	*	Nederlands/Moluks
Meisje	20	*	*	Nederlands/Colombiaans
Meisje	21	*	*	Nederlands

* Deze meiden is niet gevraagd naar hun leeftijd en de duur van de uitbuiting.

In dit hoofdstuk wordt besproken hoe deze meiden in de situatie terecht zijn gekomen, over hoe de uitbuiting er precies uitzag en hoe zij denken over de hulpverlening.

5.1 Het begin

Voor de meeste meiden geldt dat zij in de prostitutie terecht zijn gekomen via hun vriend, loverboy of loverbirl*. Kenmerkend is dat vrijwel alle meiden op dat moment op de een of andere manier in een 'kwetsbare' situatie verkeren, waarbij de meiden vooral problemen thuis en verlangen naar aandacht noemen.

Door omstandigheden thuis, zoals de scheiding van mijn ouders, de depressie van mijn moeder, en de ruzies thuis ben ik naar een internaat gestuurd. Ik liep vaak weg maar werd er steeds terug gebracht omdat ik onder toezicht stond. Ik had geen plek waar ik me goed voelde, maar ik

* Lovergirl. Hier: een vrouw of meisje die (al dan niet in opdracht van of in samenwerking met een loverboy) een meisje zover probeert te krijgen dat ze gaat prostitueren.

voelde me meestal wel goed op onveilige plekken en bij jongens die mij een vertrouwd gevoel gaven, meestal waren dit criminelen. Ik was een keer weggelopen van het internaat, ik was toen 14 jaar. Ik had veel problemen en om die te vergeten ging ik naar een de coffeeshop. Daar leerde ik een jongen van 17 kennen, hij was meteen heel lief voor mij. Hij gaf me wiet en drinken en heeft mij onderdak bij zijn zus aangeboden. De twee navolgende jaren heb ik bij zijn zus gewoond en af en toe in het internaat. En vanaf mijn 16de hebben we samen in opvangtehuizen en bij mijn moeder gewoond. Toen ik bijna 17 was, heb ik een eigen huis gekregen en zijn we samen gaan wonen. Na een half jaar moest ik daar gaan werken. (Meisje, 19 jaar)

Als ik problemen had met mijn ouders was hij er altijd voor mij. Toen heeft hij er voor gezorgd dat ik wegliep. Hij zei dat onze relatie geen zin had als ik niet bij hem was. Toen ik weggelopen was en bij hem was, was hij gelijk een stuk afstandelijker, hij gaf mij wel regelmatig geld zodat ik kleren kon kopen in de stad. Ik zag hem bijna nooit meer toen ik in één van die woningen zat. (Meisje, 17 jaar)

Ik ben in handen gevallen van een loverboy en girl. Dat meisje werkte al voor die jongen, zij heeft mij in eerste instantie in de prostitutie gebracht. Ik werd op een gegeven moment aan haar vriend voorgesteld en toen ging alles heel snel. Zij kocht kleding voor me, maakte me op, deed mijn haar. Ze zei dat ze een kappersopleiding deed en dat ik haar proefkonijn was. Op een dag kwam zij met een vriendin en de auto en toen gingen we een rondje rijden, dacht ik. We kwamen op de Europalaan en daar trokken ze me uit de auto en ik moest gaan werken. Ze hielden me allebei in de gaten. (Meisje, 23 jaar)

Ze zoeken onzekere, naïeve, goedgebouwde meisjes. (Meisje, 18 jaar)

Daders hebben volgens de meiden veel met elkaar gemeen. Meiden gebruiken de termen loverboy en pooier soms door elkaar heen. Deze jongens geven eerst liefde en vriendschap, ze tonen veel begrip en zorgen ervoor dat een meisje verliefd wordt. Over daders vertellen geïnterviewden:

Het zijn mooie, stoere jongens. Meestal Marokkaans, Antilliaans of Turks. Ze hebben dure kleren, dragen sieraden. Ze hebben een auto en altijd veel geld bij zich. Ze laten niets van zichzelf zien en investeren veel tijd om een meisje te kunnen 'bezitten'. (Meisje, 21 jaar)

Waar pooiers zelf wonen? Ze zijn vaak gewoon getrouwd, hebben soms ook kinderen, maar huren dan een aantal appartementen. Dat doen ze samen zodat ze ook elkaars appartement kunnen gebruiken. Dan bellen ze elkaar op, kan ik vanavond dit meisje daar onderbrengen? Ze

brengen het meisje er voor één nacht of om te gaan wonen.
(Straatinterviews, vrouw, 34 jaar)

Of pooiers altijd Marokkaans, Turks of Antilliaans zijn? Nee hoor, er loopt van alles rond, je hebt ze alle soorten en maten. Ze kopen mooie spulletjes voor je, ze hebben een mooie auto. (Straatinterviews, meisje, 21 jaar)

Loverboys geven meiden, die zich vaak kwetsbaar en alleen voelen, het gevoel dat ze belangrijk zijn. Dit doen ze door de meiden veel aandacht en cadeaus te geven. Ze maken het meisje afhankelijk, emotioneel (door vriendschap, liefde en aandacht), financieel, en lichamelijk (door onderdak, geld, kleding, drank, en drugs). Daarnaast isoleren ze het meisje van haar omgeving, vrienden en familie. En naarmate het meisje afhankelijker en meer geïsoleerd raakt, vragen ze iets terug van haar. Ze dreigen, maken bang, liegen, chanteren, manipuleren, gebruiken geweld of doen beloftes. Omdat het meisje inmiddels geheel afhankelijk is, ziet zij vaak geen andere oplossing dan te doen wat de loverboy van haar vraagt. Ook ziet zij vaak niet eens in dat zij wordt uitgebuit: ze heeft het gewoon over voor haar loverboy, want hij houdt toch van haar?

5.2 Hoe ziet de uitbuiting eruit?

De meiden vertellen dat zij voornamelijk seksuele handelingen moesten verrichten, soms onder invloed van drugs. De meeste meiden vertellen dat uitbuiting plaats vond door hun pooier, loverboy of -girl die voor de meiden bepaalde wat zij moesten doen.

Ik moest per avond persé 100 à 150 euro verdienen, ik moest seksuele handelingen verrichten. Zij (lovergirl) bepaalde wanneer ik genoeg geld had. Ik ben ook een keer met haar op vakantie geweest, ik moest continu dingen voor haar betalen en zonder dat ik er erg in kreeg, kreeg ik steeds meer schulden. (Meisje, 23 jaar)

Ik moest de mannen in de club champagne laten drinken en daarna met ze naar mijn kamer. (Meisje, 18 jaar)

Ik moest vanuit huis werken. Hij zette een advertentie op Internet. Mannen reageerden per e-mail, na akkoord konden ze mij bellen voor een afspraak bij mij thuis. (Meisje, 25 jaar)

De meiden krijgen van hun loverboy of pooier vaak niet het geld wat zij zelf verdienen. Ook noemt een aantal meiden dat ze afgeperst worden.

Ik moest leningen afsluiten, er werd een auto op mijn naam gezet voor drugs en er werd geld van me gestolen. (Meisje, 21 jaar)

Een aantal meiden vertelt dat zij naast uitbuiting door hun pooier ook nog door hun klanten uitgebuit zijn.

Mijn eerste klant was een man die altijd de nieuwe onwetende meisjes eruit pikte. Hij wist gewoon dat ik nieuw was en heeft bij mij alles gedaan voor maar 50 euro. (Meisje, 21 jaar)

5.2.1 Besef

Veel meiden beseffen zelf niet direct dat zij werden uitgebuit of willen nog niet direct toegeven aan dit besef. Ook als de situatie al een tijdje aan de gang is dan nog is het voor sommige meiden moeilijk om zich te realiseren dat zij worden uitgebuit. In het begin worden beloftes nog nagekomen en krijgen de meiden iets terug voor wat ze geven. Lange tijd blijven de meiden geloven dat het uiteindelijk goed komt en dat de beloftes toch nog worden nagekomen.

Ik bleef tot op de laatste dag geloven dat ik dat geld wel zou krijgen en daarmee een toekomst in het buitenland kon opbouwen. Hij bleef mijn vertrouwen terugwinnen door mooie beloftes. Pas toen ik echt wegging besepte ik dat ik niets kreeg. (Meisje, 19 jaar)

Je wilt geloven dat hij van je houdt. Je blijft eerst in de leugen geloven, want als je dat niet doet dan stort je hele wereld in. (Meisje, 21 jaar)

In de straatinterviews vertelt een vrouw over de jonge meiden die achter het raam werken:

Hoeveel er hier niet vrijwillig werken? Je kunt beter vragen wie van de vrouwen hier wél voor zichzelf werken. Bijna iedereen zegt dat ze voor zich zelf werkt. Niemand zegt voor z'n vriend of partner te werken. Maar zal ik eens tellen hoeveel het er zijn, in dit blok? Die, en die...Ik denk in dit blok vijf vrouwen. Ik denk dat je er van uit kunt gaan dat 90% van de meiden hier niet voor zichzelf werkt. En zeker al die jonge meiden niet. Bijna alle Nederlandse en Duitse meisjes die in Arnhem achter de ramen werken, werken voor een pooier en sparen voor een droom die eigenlijk nooit uitkomt. Ik weet dat, ik werk hier al jaren. Als ze al voor zichzelf werken dan komen ze na een tijdje een jongen tegen die mooie praatjes heeft (ik vind je leuk, zullen we een keer uitgaan) en worden daar verliefd op, dan werkt ze na een tijdje voor hem. Die kun je er niet tegen beschermen. Ze denken allemaal dat ze de enige zijn. Dat die jongen écht verliefd op ze is. Soms weten ze zelfs dat hij er ook andere 'vriendinnen' op na houdt maar dan nog denken ze dat zij speciaal zijn: die andere zijn niet echt, die gebruikt hij alleen maar. Ze zijn allemaal aan het sparen: voor een huis of een bedrijf in het buitenland. (Straatinterviews, vrouw, 31 jaar)

Zelfs al komt er een moment dat een meisje het beseft, dan nog beschrijven veel meiden dat zij gemengde gevoelens ervaren:

Soms kom ik hem nog tegen en dan mis ik hem nog wel. Ik denk ook nog vaak aan hem. (Meisje, 18 jaar)

5.2.2 Isolatie

De afhankelijkheid die loverboys creëren komt mede tot stand doordat loverboys de meiden isoleren van hun familie en vrienden. Zij laten hen geloven dat deze niets meer om hen geven of bedreigen de meiden en hun familie. Veel meiden zijn bang dat hun loverboy hen iets aan zal doen als ze contact zoeken met hun familie of vrienden of als ze aangifte bij de politie doen.

Meisjes zijn bang, dat de pooier of de dader hen opzoekt nadat ze aangifte hebben gedaan. (Meisje, 21 jaar)

Een meisje vertelt dat ze werd opgesloten in huis en niet naar buiten mocht. Haar vriend bepaalde alles voor haar, zelf had ze niets in te brengen. Ze is daar gedwongen tot prostitutie met meerdere mannen tegelijk, vaak meerdere malen per dag.

Ik was de hele dag opgesloten in huis, als ik alleen was werd ik vastgebonden zodat ik niet weg kon. Ik moest het huishouden doen en mijn vriend zorgde tussendoor voor klanten aan huis. Ze maakten pornofilms waarvoor ik werd vastgebonden en door een stuk of vijf mannen werd verkracht en geslagen. Mijn vriend gaf opdrachten wat ik moest doen en als ik dat weigerde werd ik geslagen of bedreigd met een pistool of mes. Soms moest ik een paar dagen achter elkaar door werken zonder dat ik mocht slapen. Soms een half uurtje, maar dan maakte mijn vriend me weer wakker en begonnen de mannen weer. Mijn langste nachtrust in die twee jaar was drie uur. (Meisje, 19 jaar)

Sommige meiden hebben wel vrienden of familie die hen kunnen steunen, maar ze mogen van de loverboy geen contact met hen opnemen. De loverboy isoleert het meisje van haar vrienden en vriendinnen, bijvoorbeeld door slechte verhalen over haar te vertellen. Hierdoor kunnen vrienden en vriendinnen soms geen begrip meer voor het meisje opbrengen, waardoor sommige vriendschappen worden verbroken.

Ik kon bij familie en één vriendin terecht, maar mijn ex-partners lieten dat niet toe. (Meisje, 23 jaar)

Verder vertelt een aantal meiden dat er sowieso weinig begrip bestaat voor meiden die via een loverboy of pooier in de prostitutie terechtkomen. Een meisje uit de straatinterviews zegt bijvoorbeeld:

Ik werk niet voor een pooier. Meisjes die dat doen zijn eigenlijk best naïef. (Meisje, 24 jaar)

Ook hierdoor worden vriendschappen op de proef gesteld en durven de meiden soms niet eens meer zelf contacten te onderhouden.

Vrienden/vriendinnen vonden het de eerste paar keer erg voor me maar vonden de volgende keren dat het mijn eigen schuld was. (Meisje, 21 jaar)

Ik had al het contact verbroken met vrienden omdat ze wilden dat ik bij hem weg zou gaan en omdat ik me schaamde voor wie ik was geworden. Sommigen wilden ook niet meer met me omgaan. Ik was totaal geïsoleerd en had alleen hem, daarom was het ook zo moeilijk om bij hem weg te gaan. (Meisje, 21 jaar)

5.2.3 Een dag uit het leven van...

Op de vraag hoe een dag er voor de meiden uitzag worden verschillende tijden en bezigheden genoemd. Wat in een aantal verhalen duidelijk naar voren komt, is dat de meiden vaak niet zelf kunnen bepalen wanneer en hoelang zij werken. Vaak is het de vriend, loverboy of -girl die dit voor de meiden bepaalt.

Ik moest veel werken. Ik stond vaak rond een uurtje of 12 op en ging dan douchen, eten en soms inkopen doen. Daarna kreeg ik vaak rond 15.00 uur de eerste klant en werkte ik tot 03.00 uur. Dan ging ik slapen. Maar het gebeurde ook dat er om 06.00 uur een klant was en dan werd ik wakker gemaakt en moest ik werken. (Meisje, 20 jaar)

19.00 uur tot en met 00.30 uur, dan vond zij dat ik genoeg geld had. (Meisje, 23 jaar)

Ik werkte 's nachts en sliep overdag. Hij bracht mij weg en ik stond daar totdat hij me weer op kwam halen. Ik moest vaak na het werk met hem mee uit, gezelschap houden tot laat in de nacht. (Meisje, 22 jaar)

Sommige meiden vertellen dat zij erg lange dagen maakten en weinig kans kregen om goed uit te rusten. Een aantal meiden komt met een gedetailleerde lijst van tijden en bezigheden.

07.00: Wakker na 2 of 3 uur slaap, douchen, ontbijt koken (warm), seks met vriend of hij ging tv kijken.

10.00: Begonnen de opnames met klanten. Ik werd gedwongen hieraan mee te doen.

12.30: Eten zodat de mannen uit konden rusten.

13.00: Weer opnemen in slaapkamer, woonkamer, babykamer, badkamer, schuur.

16.30: Eten en drinken, dan moest ik koken en het huishouden doen.

19.00: Nieuwe mannen, scènes opnemen.

00.00: Gingen ze weg, kon ik even uitrusten.

02.00: Nieuwe mannen.

06.00: Slapen voordat het weer opnieuw begon.

(Meisje, 19 jaar)

09.00: Opstaan.

10.00: Werken in een lunchroom.

17.00: Boodschappen, eten, douchen.

20.00: Werken in de club.

05.00: Naar huis en slapen.

(Meisje, 18 jaar)

5.2.4 Locatie

De locaties en plaatsnamen waar de uitbuiting plaatsvond die de meiden noemen zijn:

- *Clubs in Amsterdam, Zaandam en Hilversum.*
- *Gehuurde ramen of woningen in Amsterdam (de Wallen).*

Voor minderjarigen gaat het met name om locaties die minder makkelijk te controleren zijn.

- *Naar klanten toe (bijvoorbeeld naar hun huis of naar een bedrijfspand) in bijvoorbeeld Eindhoven, Utrecht, Leiden en Amsterdam.*
- *Tippelzones in Utrecht (Europalaan) en Den Haag.*
- *Privé-adressen in Winschoten en Barneveld.*

Met name de escortservices worden genoemd: een vrouw van de zedenpolitie in Arnhem vertelt tijdens de straatinterviews:

Wat goed dat hier onderzoek naar wordt gedaan! Toch weten we vrij zeker dat hier geen minderjarigen achter de ramen staan, de controle is daarvoor te streng. We weten ook dat dat vooral via escortservices gaat, en dat is voor ons natuurlijk veel moeilijker te controleren. Pas als ze 18 zijn gaan ze achter het raam.

Een van de vrouwen die we daar spreken bevestigt dit:

In de escortservice, daar worden wel veel minderjarige meisjes aangeboden. Daar is ook veel behoefte aan. (Straatinterview, vrouw, 34 jaar)

5.3 Hulp

5.3.1 Hulp vragen

Zonder hulp is het voor meiden heel moeilijk om de uitbuitingssituatie te doorbreken. Meiden beseffen vaak niet dat zij worden uitgebuit, daarnaast zorgt de loverboy ervoor dat ze met weinig mensen in contact kan komen. Er zijn nog meer factoren die het moeilijk maken om hulp te vragen:

- Sommige meiden weten niet met wie ze kunnen praten.

Uit de verhalen van de meiden komt verder naar voren dat zij niet altijd weten met wie zij over hun situatie kunnen praten. Een meisje vertelt bijvoorbeeld dat ze wel aangifte wilde doen, maar dat ze door de politie van het kastje naar de muur werd gestuurd.

[Ik was bij de politie, maar] die wilden ook niet helpen en zeiden dat ik naar Osdorp moest. Daar woonde de familie van mijn vriend, dat durfde ik niet en daarom heb ik geen aangifte gedaan. (Meisje, 19 jaar)

Veel meiden weten niet bij welke instanties ze aan kunnen kloppen, hoe ze uit de situatie kunnen stappen of wat zij hadden kunnen doen om de situatie te voorkomen.

Ik had wel door dat ik niet weg kon. Ik dacht wel na over hoe ik weg kon komen, maar ik kon niets bedenken. (Meisje, 19 jaar)

- Het is voor de meiden vaak heel moeilijk om hun verhaal te vertellen.

Zoals al eerder is beschreven, beseffen meiden in het begin vaak niet dat ze worden uitgebuit. Wanneer zij dit wel beseffen, is het vervolgens nog een hele stap om ook daadwerkelijk hulp te zoeken. Dat betekent namelijk dat ze moeten vertellen in welke situatie ze zitten en dat gaat vaak gepaard met heftige emoties.

Sommige meiden schamen zich en denken dat niemand hen zal begrijpen. Niet iedereen durft dan ook aan ouders of vrienden te vertellen over de uitbuiting. Ze zeggen dan dat alles goed met hen gaat en liegen over hun situatie.

Ik heb vaak gelogen, dat alles met me goed ging. (Meisje, 23 jaar)

Ik kon wel bij familie en vrienden terecht, ze boden mij hulp aan maar ik deed of er niets aan de hand was. Ik loog over alles en gaf niet toe dat ik werkte. (Meisje, 21 jaar)

Ik deed geen aangifte. Ik was bang dat mijn vader boos zou worden. (Meisje, 21 jaar)

Ik wil het liever vergeten en doen alsof het niet gebeurd is. (Meisje, 18 jaar)

Naast schaamte blijkt schuldgevoel ook een rol te spelen. Sommige meiden geven zichzelf (deels) de schuld van de situatie.

Ik geef mezelf deels de schuld, omdat ik mijzelf niet slim en naïef vond. Mensen hadden me voor haar gewaarschuwd, en ik voelde me zo dom dat ze achteraf toch gelijk hadden. (Meisje, 23 jaar)

Ik geef hem en mijzelf het meest de schuld, omdat ik vind dat ik weg had moeten gaan. Ik had iets moeten doen, maar ik kon niets doen... ik werd vastgehouden door vier man. Ik geef mijzelf ook de schuld dat ik niets heb gedaan en dat mijn zoontje nu dood is. (Meisje, 19 jaar)

- Veel meiden hebben weinig vertrouwen in de politie en justitie.

Meiden blijken weinig vertrouwen in de politie te hebben. Het is vaak moeilijk om het verhaal te vertellen, de politie gelooft de misbruikte meiden niet altijd, kan de dader vaak niet vinden en biedt geen veiligheid. Zelfs als de meiden voldoende bewijs hebben, en ze de rechtszaak (kunnen) winnen is het nog niet vanzelfsprekend dat de dader wordt gestraft.

Hij is veroordeeld... maar hij is nu nog voortvluchtig. (Meisje, 19 jaar)

Wanneer er aangifte wordt gedaan, dan vindt de politie de dader bijna nooit. (Meisje, 18 jaar)

Ze luisterden niet, ze namen mij niet serieus. Na gesprekken met de politie had ik niet het gevoel veilig aangifte te kunnen doen. (Meisje, 19 jaar)

Ik denk dat ze het teveel moeite vinden om een zaak tegen een loverboy te hebben. (Meisje, 21 jaar)

Slechts weinig meiden doen aangifte, zelden is een dader ook veroordeeld. Daders doen er dan ook (bijna) alles aan om niet te worden gepakt.

Hij zei niets over het werk door de telefoon en belde vaak door een telefooncel. Hij reed altijd andere routes naar Amsterdam en zette me nooit voor de deur van de club af. Als hij mij bij mijn ouders ophaalde stond hij om de hoek. (Meisje, 18 jaar)

Hij hield dat zelf erg goed in de gaten. Als er teveel politie was bij de tippelzone dan haalde hij mij daar even weg en zette mij daar later terug. (Meisje, 17 jaar)

5.3.2 Hulp krijgen

Een aantal meiden geeft aan dat ze veel aan vrienden of familie hebben gehad. Gewoon praten en laten zien dat je het erg voor ze vindt, betekent voor de meiden veel.

Door met mij te praten en laten zien, dat ze het erg vonden en door het gevoel te geven dat ik een lieve meid ben en veel voor hen beteken. (Meisje, 23 jaar)

Omdat Pretty Woman als samenwerkingspartner was betrokken kunnen veel meiden vertellen over hun ervaringen met de hulp bij Pretty Woman. Zij zijn hier erg positief over.

Ik kan mijn verhaal kwijt. (Meisje, 22 jaar)

Ze hebben geholpen mijn eigenwaarde terug te vinden. Ook heb ik contact met lotgenoten. Het is fijn om te merken dat ik niet de enige ben. (Meisje, 25 jaar)

Andere instellingen waar meiden contact mee hebben gezocht of gekregen zijn Riagg, maatschappelijk werk, en ' Blijf van mijn lijf huizen'. Een aantal meiden is erg geholpen door een verblijf bij Asja. Sommige meiden vinden dat bijvoorbeeld ziekenhuizen wel wat meer actief kunnen vragen naar hun

situatie. Meiden begrijpen soms niet dat instellingen zich niet realiseren dat er iets aan de hand is.

Ik zat onder de blauwe plekken, was in het ziekenhuis, en er was niemand die ook maar vroeg wat er eigenlijk met me gebeurd was!
(Meisje, 26 jaar)

Sommige meiden vertellen dat de kerk soms langs de ramen komt om hulp aan te bieden, maar niet iedereen is hier van gediend.

(...) Ze zeiden dat er afkickcentrum was. Dat ik daar terecht kon, dat ik Jezus zal vinden. Rot op! Wat moet ik hiermee? Ik snap, dat ze dat goed voor mij bedoelden, maar dat was irritant, ze kwamen steeds terug. (Meisje 26 jaar)

Sommige meiden geven aan dat het belangrijk is hulp te bieden voor als je dit werk wel wilt doen. Die hulp is er momenteel nog niet. Er zou bijvoorbeeld voorlichting op het gebied van prijzen en omgangsvormen in de prostitutie kunnen worden gegeven. Dit om te voorkomen dat klanten jonge meiden uitbuiten. Daarnaast is het belangrijk dat er voldoende medische ondersteuning beschikbaar is, in de vorm van testen en controle. Opvallend is dat een aantal keren Duitsland als voorbeeld wordt genoemd:

In Duitsland wordt veel beter gecontroleerd. Daar moet je als meisje echt zo'n kaart hebben en om de zoveel tijd op controle. (Meisje, 21 jaar)

Ondanks het feit dat de prostitutie gelegaliseerd is, worden prostituees niet gekeurd en krijgen zij vaak geen medische hulp aangeboden van de werkgever of de GGD. In Duitsland is het beter geregeld, daar krijg je als prostituee eens in de drie maanden een uitvoerige keuring.
(Meisje, 26 jaar)

5.3.3 Toekomst

Alle meiden hebben toekomstdromen. Gewoon, eenvoudig:

Kinderen krijgen, trouwen, weinig zorgen. Een rustig leven, geen carrière. (Meisje, 21 jaar)

Huisje boompje beestje is het belangrijkste voor mij. Weinig eisen. (Meisje, 25 jaar)

Of juist meer gericht op werken en studie.

Ik wil studeren en mijzelf persoonlijk ontwikkelen. (Meisje, 21 jaar)

Opleiding, naar Amerika. (Meisje, 18 jaar)

5.4 Tips

De meiden hebben een heleboel tips aan instellingen, familie, vrienden en aan andere meiden:

Voor jongeren zelf:

- *Beter nadenken over slechte gevolgen en als die er zijn dan niet doorgaan. Met mensen er over praten.*
- *Wees kritisch als je een jongen leert kennen, blijf hem observeren en check of hij de waarheid spreekt. Ga niet te snel mee naar huis. Na een tijdje is het ook belangrijk om te kijken of hij echt alleen woont en om zijn vrienden, familie etc. te leren kennen. Bezoek hem eens op zijn werk! Houd je eigen leven (school, werk, vrienden, familie) in stand en laat dat op dezelfde manier doorgaan.*
- *Laat je niet gek maken, blijf je eigen ding doen, laat je nooit iets opdringen. Als iemand agressief is: ga bij hem weg!*
- *Jongeren moeten "nee" kunnen zeggen, niet iedereen zomaar geloven.*
- *Kijk hoe een jongen met je omgaat. Is hij te lief of juist verbaal of fysiek agressief? Lees informatie over dat soort onderwerpen, ga naar instanties.*

Voor familie en vrienden:

- *Goed opletten, aanspreken als ze iets vreemds merken. Een open sfeer houden zodat het meisje zelf ook praat en niets verbergt.*
- *Houd haar in de gaten, blijf vragen stellen, geef vertrouwen, controleer waar ze is, stel regels en grenzen. Veel contact houden, ook al geeft ze aan dat ze dat niet wil, laat haar niet aan haar lot over. Als je weet dat een meisje wordt uitgebuit laat het dan niet aan haar vrije wil over maar haal haar zelf weg!*
- *Goed luisteren, er voor die persoon zijn, niet beoordelen. Nergens toe dwingen, het gevoel geven dat ze altijd terecht kan.*
- *Ze kunnen jongeren helpen door te waarschuwen en door te vertellen, wat ze over uitbuiting weten of over wat ze zelf hebben meegemaakt. Maar het belangrijkste zijn liefde, vertrouwen, aandacht, naar problemen van de jongeren luisteren, jongeren serieus nemen en altijd voor hen klaar staan.*
- *Luisterend oor bieden, vertrouwen geven.*

Voor instanties:

- *Voorlichting op scholen, uitgaanscentra, afwerkplekken, hoerenbuurten, voorbeelden geven over hoe het kan zijn/voelen als je je laat uitbuiten. Laten nadenken over wat je hebt en dat positief ervaren.*

- *Meer instanties zoals Pretty Woman, door het hele land in grote steden. Meer bekendheid over deze instanties, sneller hulp kunnen bieden.*
- *Als een jongere naar een instantie komt, moet hij/zij het gevoel hebben, dat zij/hij daar veilig is en zijn/haar verhaal kwijt kan. Er moeten ook meer hulpverleningsinstanties komen, waar slachtoffers terecht kunnen.*
- *Voorlichting op TV. Treed naar buiten. Wel blijven herhalen want besef moet langzaam groeien. (Reclamespotjes, in clubs op de wc, bij zonnebanken, in folders)*
- *Om zelf uitbuiting te voorkomen, moeten jongeren een goede opleiding krijgen en veel over de uitbuiting weten. Jongeren kunnen zelf een internetsite maken met voorlichting en verhalen van andere slachtoffers.*
- *Praat alleen met een meisje als je weet waar je het over hebt!*
- *Behalve paspoortcontrole ook een psychische test doen als een meisje wil werken en dit regelmatig herhalen.*
- *In Duitsland moet je aan kunnen tonen dat je geen geslachtsziekten hebt en dit vaak laten controleren. Dit zou in Nederland ook moeten.*
- *Betere schuldenhulpverlening voor (ex)prostituees en hulp en advies om weer normaal met weinig geld rond te komen.*

Voor politie:

- *Hogere straffen geven zodat je niet het gevoel hebt dat hij zo weer vrij kan komen, dat is een goede reden voor aangifte. Meer controle houden op plaatsen waar prostitutie plaatsvindt.*
- *Tijdens controles meer doorvragen, zeker als er verdenkingen zijn (tattoo's met naam, blauwe plekken, onderwerp vriend vermijden).*
- *Als een prostituee vaak samen met een jongen wordt gezien, hem dan kunnen oppakken zonder dat aangifte nodig is.*
- *Als je over de wallen rondjes loopt doe dan ook wat en kijk niet alleen je ogen uit! Vooral als er ergens een alarm gaat of als je iedere nacht hetzelfde meisje bij een zelfde jongen in de auto ziet stappen.*
- *Vaker controleren, in de gaten houden.*
- *De politie moet dat soort zaken serieuzer nemen en harder aanpakken.*
- *Dat een slachtoffer veilig aangifte kan doen. Dat slachtoffers meer bescherming horen te krijgen tegen dader. Vertel wat er gebeurt met de aangifte, wat er mee gaat gebeuren.*
- *Politie moet de daders harder aanpakken en meer controle uitvoeren. Jongeren moeten veilig een aangifte bij de politie kunnen doen.*
- *Dat ze in ieder geval iets doen. Geef een meisje de zekerheid dat haar verhaal veilig is, dat haar "vriend" dat niet te horen krijgt.*

Voor de overheid:

- *Dit soort onderzoeken helpt ook om het te voorkomen.*
- *Hersenspoeling en manipulatie zouden volgens de wet verboden moeten worden, dat is wat een loverboy doet.*
- *Zwangere vrouwen niet toestaan om te werken.*

- *Hogere straffen, strengere straffen voor loverboys.*

6. Buitenlandse meiden in de prostitutie in Nederland

Zeven buitenlandse meiden uit dit onderzoek zijn in Nederland tot prostitutie gedwongen. Dit gebeurde meestal door de persoon die hen ook naar Nederland heeft gehaald, maar soms werden deze meiden ook gedwongen door de situatie, zoals geldgebrek of het ontbreken van een goede toekomst in het land van herkomst. Hieronder een overzicht van wat er bekend is van de leeftijden van de meiden en de duur van de situatie. Van één meisje zijn hierover geen gegevens bekend.

Sekse	Leeftijd			Nationaliteit
	N	Toen	Duur	
Meisje	17	14	2 jaar	Mozambique
Meisje	20	18	7 maand	Roemeens
Meisje	21	14	?	Bulgaars
Meisje	19	15	2 jaar	Surinaams
Meisje	21	18	3 jaar*	Braziliaans
Meisje	21	?	10 dagen	Pools
Meisje	18	?	?	Guinees

Van een meisje is zeker dat zij nog steeds in de prostitutie werkzaam is:

It's a game I play every day, sometimes for 24 hours. I stick to prostitution as that is my trade and for what I know I can handle it well. (Meisje, 21 jaar)

6.1 Het begin

Tijdens een bezoek aan de vrouwen die op de wallen werken schetsen twee Dominicaanse vrouwen een beeld van illegale en minderjarige meiden die tot prostitutie worden aangezet in Nederland.

Zelf ben ik 40. Ik wil je wel dingen vertellen. Er werken hier vrouwen, zij zijn hier illegaal, ook onder de 18 jaar. Het zijn vooral meisjes uit Ghana en Nigeria. Die worden via Spanje hiernaartoe gehaald. De meisjes moeten soms wel 40.000 Euro betalen om hier te kunnen komen. Zij hebben geen papieren. Als de identiteit wordt gecontroleerd dan laten ze een vals bewijs zien, waarop ze zelf helemaal niet staan. Soms neemt de politie het mee en dan gaat een ander meisje het later weer ophalen. De politie weet het, maar doet niks. En als de politie komt, dan gaat er snel een telefoontje naar alle andere meiden en hoep, gaan de gordijnen dicht. Zorgen jullie dat de politie hier iets aan doet? Het is slecht voor mij!

Zij betalen geen belasting, dat moet ik wel. Voor vrouwen uit de Dominicaanse Republiek is alles goed geregeld. (Vrouw, werkzaam in de prostitutie, 40 jaar)

In de interviews en panelgesprekken komt een soortgelijk beeld naar boven. Meiden uit het buitenland zijn naar Nederland gelokt onder het voorwendsel dat ze hier kunnen werken en (veel) geld kunnen verdienen. In dit onderzoek zijn de volgende landen genoemd: Ghana, Nigeria, Liberia, Marokko, Zuid-Afrika, Suriname, Mozambique, Brazilië en Guinee. Het verlangen naar een beter leven (voor zichzelf en vaak ook voor hun familie) maakt dat de meiden zich inlaten met tussenpersonen, die werk en onderdak beloven in Europa. Een groot bedrag dat door de familie is opgebracht, wordt vervolgens betaald aan de tussenpersoon. Eenmaal in Nederland aangekomen blijkt de belofte iets anders in te houden dan gedacht: de meiden worden gedwongen tot prostitutie of seksuele handelingen.

I was willing to travel out of Africa to help my family have a better life, so when an offer came along, I took it, not knowing I was coming here for prostitution. I never had anyone tell me such a great promise! I was promised a better life, job, accommodation and living. When I got here I discovered that I had to work as a prostitute. I had no choice because I had nothing. (Meisje, 17 jaar)

Ik was toen 12 jaar, ik had geen vader meer, die was weggelopen en mijn moeder was dood. Verder had ik geen familie. Hij was een oudere, blanke man. Ik moest met hem onder de douche enzo... ik ben door hem naar Nederland gebracht. In Nederland waren er ook vrienden van hem die van alles met me wilden doen. Ik ben toen gevlucht. (Meisje, 18 jaar)

Een Surinaams meisje vertelt dat ze in geldnood zat en door vrienden uit Suriname in het werk is geïntroduceerd. Ze dacht dat ze in de showbizz zou gaan werken en wist niet dat het eigenlijk om prostitutie ging. Zo kwam ze op haar 15^e jaar in de prostitutie terecht. Ze werkte achter de ramen op de Wallen.

I knew them, but didn't really know their line of business, but I knew they were always travelling. They forced me into their line of work on the basis of making me leave my family to get a proper job here in Holland. I felt this longing to be amongst high class, rich girls and was willing to do stuff to get money. I was introduced into this line of business by friends, and on the onset, it was unbelievable and terrible, but I felt I needed the cash, so I stayed in. (Meisje, 19 jaar)

Sommige meiden worden tegen hun weten in verkocht of ontvoerd en gedwongen om naar Nederland te gaan.

Ik ging op mijn veertiende uit huis omdat mijn moeder mij mishandelde. Ik ontmoette op mijn zestiende een meisje waarmee ik vriendinnen werd, maar dit meisje verkocht mij aan mensenhandelaren. In de Oostbloklanden is het normaal om verkocht te worden. Als je niet meewerkt, word je gewoon vermoord. Dat is heel normaal in mijn land. (Meisje, 21 jaar)

Dit meisje komt uit Bulgarije en wordt ontvoerd en een aantal malen verhandeld. Via Griekenland, Spanje en nogmaals Bulgarije komt zij uiteindelijk in Nederland.

Ze [Bulgaarse pooiers] wilden van me af en verkochten me aan een Bulgaarse man en een Franse vrouw (27 januari 2001). Binnen vijf dagen werd ik naar Nederland gesmokkeld (2 februari 2001). Ze gaven me een neppaspoort. Ik verbaas me erover dat er zo weinig controle is, want ik lijk helemaal niet op het meisje in het paspoort. (Meisje, 21 jaar)

Twee van de geïnterviewde meiden zijn al in Nederland voordat de situatie van uitbuiting begint. Zij komen uit Brazilië en Polen en zijn niet voor prostitutie naar Nederland gehaald of gekomen. Voor deze meiden geldt dat zij op dat moment in Nederland in een kwetsbare situatie verkeren. Het Braziliaanse meisje is op dat moment financieel kwetsbaar, ze is dakloos en leeft op de straat. Ze is ziek en zit in geldnood mede doordat ze medicijnen nodig heeft. En dan ontmoet ze de vrouw die haar later uitbuit:

I happened to meet with this lady as I was in the street without a fixed home. She asked me to stay with her with the promise of offering me a job. Later she told me the only job available was being a prostitute. If I refused I would be evicted from the house. I had to accept and get into business, as I was not able to shelter and feed myself. I couldn't meet the bills of the pharmacy. So I said to myself that I have to go into this business as she asked me to do, even though I was not thinking of this kind of trade but I had no alternative. (Meisje, 21 jaar)

Het Poolse meisje vertelt dat ze al drie jaar geen contact meer met haar familie heeft. Zij is acht maanden geleden naar Nederland gekomen. Ze verblijft eerst bij een vriendin in Arnhem en ontmoet daar haar ex-vriend, een Koerd/Irakees die zich na een tijdje ontpopt tot loverboy. Als ze elkaar twee maanden kennen trekt ze bij hem in. Hij werkt vijf dagen per week in een restaurant en zorgt in het begin voor de inkomsten. Hij isoleert haar en dwingt haar geleidelijk aan om te prostitueren.

Hij is erg jaloers en ik mag nergens alleen naartoe. Dan begint hij te zeuren dat ik ook geld moet bijdragen aan het huishouden. Hij voert de psychologische druk heel hoog op en zegt dat hij een seksclub weet in Hilversum. Ik kan daar werken en intern wonen en met het geld dat ik

verdien kunnen we een aantal jaren goed leven. Ik wilde eigenlijk niet, maar ging toch omdat ik van hem hield. Ik werkte een paar dagen en kwam weer thuis. Ik wilde niet meer terug, maar hij mishandelde me zo dat ik wel terug moest. (Meisje, 21 jaar)

Tijdens de straatinterviews in Arnhem vertelt een meisje hoe pooiers hun slachtoffers van buiten Europa hier verleiden:

Pooiers weten ook Oost-Europese meisjes, ook minderjarig, voor hun karretje te spannen. Vooral in Alkmaar, daar is het heel erg. Daar heb ik gewerkt. Daar zie je al die meiden op het eind van de avond recht bij die jongens in de auto stappen. De meiden komen hier uit Oost-Europa met het voornemen om hier een aantal maanden, drie of vier, te gaan werken en dan weer terug naar huis te gaan. Pooiers bezoeken hen, komen een paar keer terug en palmen hen in. Ze zeggen: 'Jij bent veel te mooi om hier te werken, ik zal je hier weghalen. Je slaapt hier boven, hebt geen goede slaappleaats, waarom kom je niet bij mij slapen? Ik zal voor je zorgen.' Ze weten precies wat ze moeten zeggen. De meiden worden verliefd en blijven hier. Het gespaarde geld is snel verdwenen. Ze stoppen misschien heel even maar voor ze het weten zegt de jongen: 'O, het geld is op, kan jij misschien nog één keer gaan werken?' en voor ze het weten is het twee keer, is het voor altijd. (Meisje, 22 jaar)

6.2 Hoe ziet de uitbuiting eruit?

Eenmaal in de prostitutie moeten de meiden (nood)gedwongen seksuele handelingen verrichten. De meiden uit de Oostbloklanden vertellen bovendien dat zij verschillende malen zijn doorverkocht, verkracht en mishandeld.

In Nederland aangekomen werd ik in een hotel in Den Haag ondergebracht. Het was de bedoeling dat ik daar mannen zou gaan ontvangen, maar ik wilde dit niet. Ik heb toen een zelfmoordpoging gedaan, heb daarna nog in twee andere hotels gezeten en ben uiteindelijk gevlucht. Uiteindelijk heb ik nooit in de prostitutie gewerkt, maar ik ben wel een aantal keer verkocht en acht maal verkracht. (Meisje, 21 jaar)

Eindhoven is the name of the city. They used their residential home for the business, customers came to the house to meet with me. (Meisje, 17 jaar)

De meiden van buiten Europa beseften vaak niet meteen dat zij werden uitgebuit. Zij dachten echt dat zij een goede toekomst in Europa zouden krijgen en gingen hier volledig voor. Eenmaal in Nederland werd hen echter snel duidelijk dat zij waren voorgelogen. Deze meiden geven soms degene de schuld die hen in contact heeft gebracht met de persoon die hen uitbuit.

My friend who introduced me to her aunty, because I believe she was aware of what I was coming to do here in Europe. (Meisje, 17 jaar)

De meisjes die zijn verkocht beseften meteen dat het niet goed zat:

Ik wist meteen dat ik werd uitgebuit. Ze vertelden direct dat ze mij gingen verkopen en dat ik in de prostitutie moest werken. (Meisje, 21 jaar)

Meiden die in Nederland verliefd worden op een pooier en vervolgens voor hem gaan werken zijn vaak te verliefd om te beseffen dat ze worden uitgebuit. Voor deze meiden gaat hetzelfde verhaal op als de Nederlandse meiden die door een loverboy worden uitgebuit.

6.3 Hulp

Voor veel buitenlandse meiden is hulp zoeken een bijna onmogelijke opgave. Zij kennen de taal en Nederland vaak niet goed, hebben de middelen of contacten niet, worden gedwongen te blijven, of durven soms niet aan hun familie te vertellen in welke situatie zij daadwerkelijk terecht zijn gekomen. Buitenlandse meiden willen vaak niet dat hun familie te weten komt dat ze zijn uitgebuit of dat zij in de prostitutie werken.

I never discussed the exploitation with them (Meisje, 21 jaar)

I never did tell my family and friends in Suriname about it. They believe I was having a normal job. (Meisje, 19 jaar)

Meiden zien ook niet altijd een alternatief waardoor zij geen stappen ondernemen om de situatie te doorbreken.

I needed the money, so I didn't go for help. (Meisje, 19 jaar)

Even if I knew that I was exploited, what could I have done to prevent it? (Meisje, 21 jaar)

Verder komt naar voren dat buitenlandse meiden vaak geen hulp zoeken, omdat ze illegaal in Nederland verblijven en het land uitgezet kunnen worden. De meeste meiden weten niet waar ze terecht kunnen zonder dat dit gevolgen heeft voor hun verblijf.

I don't know anybody for help, so I don't waste my time on that. (Meisje, 21 jaar)

Wanneer een meisje wel aangifte doet, krijgt ze weliswaar soms een verblijfsvergunning tot aan de rechtszaak, maar moet ze daarna sowieso terugkeren naar het land van herkomst.⁴ Teruggaan is echter vaak geen optie. Veel meiden willen dan ook helemaal niets te maken hebben met de politie.

I have nothing to do with the police. (Meisje, 21 jaar)

Opvallend is dat een aantal meiden verwijst naar de hulp die ze krijgen of verwachten te krijgen van God bij het realiseren van hun toekomstdromen.

My future is very bright and secure. I intend completing school and becoming a doctor. I'm happy that other life is over and I am moving forward into my life through the help of God. (Meisje, 19 jaar)

---

⁴ Zeijl, van, V. *Slachtoffers willen wel, maar durven niet terug.* De rode Lantaarn, tweede jaargang, nr. 5.

6.4 Tips

Voor jongeren zelf

- *No matter the position they are, they should make up their mind and contact organisations like yours, so that they can learn more in life and then live a better life. The most important thing is for them to believe in themselves, respect their bodies in a sense that not involved in any bad games.*

Voor familie en vrienden

- *I believe family and friends can do something about it. They have to know more about the kind of friends that their children keep in school, home or anywhere.*
- *By being more aware of the deeds of teenagers, where en when and what they are doing and with whom. The deeds of teenagers should be well looked into, whether they are in the country or out of it. What they do, where they are and who they are with should be a major priority for all teens.*
- *Parents have a very big role to play in the proper civilize way of life for their children.*

Voor overheden en instellingen

- *It should be the responsibility of the government to organize conferences, parades and symposiums as that can bring awareness to youngsters.*
- *More awareness, campaigns and programs, using cases like mine to help increase strength and will into the exploited persons.*
- *Organize symposiums so that these youngsters can be advised and thought how to live a decent life. Adequate education both in the printed and electronics media.*
- *As long as almost everything is legalised in this country, the police has no positive role to play as to the exploitation of youngsters. But if organisation like yours can bring that to the notice of the public in a more serious manner, then the situation can be remedied.*
- *Je moet verbieden dat Roemenen hier naartoe mogen komen. Geen vrij verkeer van personen. Voornamelijk de mannen met de jonge meisjes. De grenspost vanuit Roemenie, die controleert helemaal niet. De Bulgaarse grenspost is veel strenger. Die hebben mij en die man terug gestuurd, ondanks dat ik zei dat het mijn vriend was.*
- *Meer paspoortcontrole, ik leek helemaal niet op het meisje in het paspoort.*
- *Proper arrangement for travels outside of your country and proofs of evidence of reason why you're travelling and for what a purpose. Proper*

scrutinizing (= nauwkeurig toezicht) of aspects and reasons why teenagers are travelling with or without family.

- *I enjoyed it so much that I hope you will continue in this good faith to get the views of youngsters on this same situation, so that they can change their behaviour. Ask your organisation to put more effort.*
- *Well, this was inspiring, knowing that there are organisations such as these, willing to reach out and dig into this area and come up with ideas for a better future and prevention of exploitation of youths I am so impressed and honoured by this organisation. Keep the job up.*

7. Buitenlandse jongeren die in Nederland worden uitgebuit.

Naast de meiden die met seksuele uitbuiting te maken hebben (gehad), hebben aan dit onderzoek ook jongeren (voornamelijk jongens) deelgenomen die op een andere manier zijn uitgebuit. Veel van deze jongeren komen uit Afrikaanse landen. Deze laatste groep bestaat uit negentien buitenlandse jongeren (achttien jongens, één meisje) die in Nederland zijn uitgebuit. Zeven jongeren die hebben deelgenomen aan een panelgesprek en een peerresearcher zijn niet expliciet gevraagd naar hun leeftijden. De jongeren uit deze groep zijn voornamelijk van Afrikaanse afkomst. Een aantal van hen is al twee à drie jaar in Nederland. Geen van de jongeren heeft op het moment van het interview een vaste verblijfplaats. Ze wonen op straat, slapen af en toe bij vrienden en soms in parkeergarages of liften, maar lopen de meeste tijd rond op straat. Om te overleven zien zij vaak geen andere keuze dan de baantjes aan te nemen die hen worden aangeboden, ook al weten ze van tevoren al dat ze hierin worden uitgebuit.

I just had to do whatever I could in order to get myself all my needs.
(Jongen, 21 jaar)

Van zeven jongeren is bekend dat zij nog met de uitbuitingssituatie te maken hebben. Van vier jongeren is zeker dat zij niet meer met de uitbuitingssituatie te maken hebben. Van acht jongeren is dit niet duidelijk geworden, maar het vermoeden bestaat dat een aantal daarvan nog steeds wordt uitgebuit.

Sekse	Leeftijd			Land van herkomst
	Nu	Toen	Duur	
Jongen	17	13	2 jaar	Ghana
Jongen	18	17	1 keer	Nigeria
Jongen	19	17	2 jaar	Nigeria
Jongen	19	16	3 jaar*	Liberia
Jongen	19	18	16 maand	Nederland/ moeder uit Indonesië
Jongen	19	17	2 jaar*	Sierra Leone
Jongen	24	?	?	Liberia
Jongen	26	?	?	Zimbabwe
Jongen	21	20	1 jaar	Zimbabwe
Jongen	21	18	3 jaar*	Nederland/ ouders uit Jamaica
Meisje	21	14	±1½ jaar	Nederlandse Antillen
Jongen	21	*	*	Ghana
Jongen	*	*	*	Afrika (land onbekend)
Jongen	*	*	*	Afrika (land onbekend)
Jongen	*	*	*	Afrika (land onbekend)
Jongen	*	*	*	Afrika (land onbekend)
Jongen	*	*	*	Afrika (land onbekend)
Jongen	*	*	*	Afrika (land onbekend)
Jongen	*	*	*	Afrika (land onbekend)

7.1 Het begin

Jongeren die geen officiële verblijfsstatus hebben, kunnen makkelijk worden uitgebuit door Nederlandse bedrijven of werkgevers omdat zij geen aanspraak kunnen maken op het arbeidsrecht. Sommige jongens zijn naar Nederland gehaald met mooie praatjes en sommige jongeren zijn naar Europa of Nederland gekomen omdat de situatie in hun eigen land niet veilig voor ze was of hen geen toekomstperspectief gaf. Deze jongeren hopen op een betere toekomst en een goede baan in Europa, of specifiek in Nederland. Eenmaal hier blijkt vaak dat ze geen aanspraak kunnen maken op een officiële verblijfsstatus. Sommige jongens vragen op aanraden van lotgenoten al helemaal geen asiel meer aan, omdat ze deze hoogstwaarschijnlijk toch niet krijgen. Deze jongens gaan hierdoor meteen de illegaliteit in, waardoor zij geen toegang tot de reguliere hulpverlening hebben. Dit maakt deze jongeren kwetsbaar en afhankelijk, waardoor ze makkelijk in (nieuwe) uitbuitingssituaties terechtkomen.

In het huidige onderzoek is gesproken met vier jongens die slachtoffer zijn geworden van tussenpersonen die hen een beter leven beloofden in Europa. Uit verlangen naar vrede of naar een betere toekomst zijn jongens met tussenpersonen in contact gekomen. Deze personen hebben de jongens een sportcarrière, baan of bestaan in Nederland beloofd. Het betalen van een groot bedrag is de voorwaarde die zij aan de jongens stellen om naar Nederland te kunnen komen. De families van deze jongens zijn allemaal een grote lening aangegaan. Eenmaal in Nederland blijkt de baan er niet te zijn of de verblijfsvergunning niet te worden verstrekt. Het geld is dan inmiddels al wel betaald, maar van de tussenpersoon is verder geen spoor meer te bekennen.

Ik was 17 jaar. Na een voetbalwedstrijd in Nigeria werd ik benaderd door een voor mij nog steeds onbekende voetbal 'agent' die me een contract in Europa aanbood. Een glansrijke voetbalcarrière in Europa was een ware droom voor mij, al van kinds af aan, dus ik greep mijn kans direct. Ik en mijn familie hebben gespaard en geleend om het bedrag aan de agent te kunnen betalen dat nodig was om mij naar Nederland te krijgen. Nadat ik door de douane kwam, moest ik wachten omdat hij een aantal telefoontjes moest plegen. Hij heeft mijn paspoort, visum en bagage meegenomen en is nooit meer teruggekomen. (Jongen, 18 jaar, Nigeriaans)

7.2 Hoe ziet de uitbuiting eruit?

Negentien jongeren vertellen welke ervaring zij hebben met uitbuiting in Nederland. Van de buitenlandse groep jongeren heeft een deel wel en een deel geen verblijfsvergunning. Sommigen hiervan zijn al via een uitbuitingssituatie naar Nederland gehaald, maar krijgen hier met nieuwe uitbuitingssituaties te maken. Over het aantal jongeren met of zonder

verblijfsvergunning zijn echter geen exacte aantallen bekend, omdat niet alle jongens hier openhartig over willen praten.

Uitbuiting op de werkvloer

Een ding hebben de jongeren gemeen: ze vertellen dat ze zijn uitgebuit door Nederlandse werkgevers of instanties. De kwetsbare en afhankelijke situatie waarin de buitenlandse jongeren vaak verkeren, maakt uitbuiting door Nederlandse werkgevers en instanties makkelijker. De jongeren worden onder andere uitgebuit in hun werk: soms in kortdurende baantjes, soms in langer durende baantjes. Op verschillende manieren komen de jongens bij deze baantjes terecht: via vrienden of kennissen of gewoon op straat.

It all started after been forced to live in the street as I was denied a refugee status by the Dutch authority. I began to do some black jobs as an alternative to my homeless situation. Before I knew nothing about black jobs, not until a friend of mine who has been in that circle introduced me. (Jongen, 19 jaar)

Deze jongen vertelt verder dat hij nu al drie jaar voor de baas werkt door wie hij wordt uitgebuit. Hij is via deze situatie ook meerdere malen in aanraking gekomen met andere uitbuitingssituaties en vindt het erg moeilijk om hierover te praten:

So many times, but I will not like to delve into that as the situation is very ugly and I hate saying things like that as it irritates me. (Jongen, 19 jaar)

Andere jongens kunnen meer vertellen over kortdurende baantjes. Op de plaats waar deze jongens zich ophouden komen af en toe mensen voorrijden die werk aanbieden voor een paar uur. Soms hebben officiële bedrijven niet genoeg arbeiders voor die dag en dan komen ze deze jongens ophalen. De jongens noemen voornamelijk schoonmaakwerk, verhuizingen, laden en lossen. Ze worden vaak onderbetaald en moeten soms gevaarlijk en zwaar werk doen. Een jongen vertelt bijvoorbeeld dat hij twee weken geleden een baantje had waar hij slechts vier euro per uur voor kreeg. Het was zwaar werk en aan het eind van de dag kreeg hij nog maar drie euro per uur. Voor een jongen van zijn leeftijd (26 jaar) wordt hij onderbetaald.

Een andere jongen vertelt:

Initially I was told I would work for 8 hours for 20 euros with loading and off-loading secondhand televisions, washing machines etc. The manager would let me work for 11 hours without breaks or rest. Payments, which I supposed to collect at the end of the week, were delayed for two weeks, sometimes three weeks. (Jongen, 19 jaar)

Uitbuiting door andere instellingen

Sommige jongeren hebben het idee dat het ook voor andere instellingen mogelijk en makkelijk is om gebruik te maken van het gebrek aan kennis en de moeilijke positie waarin jongeren zich bevinden die geen officiële verblijfsstatus hebben. Zo voelt een jongere zich uitgebuit door het asielzoekerscentrum: Hij moest het centrum verlaten, maar zegt dat dit nog steeds geld (40 euro per week) voor hem ontvangt.

Een aantal jongens is in Nederland uitgebuit door Nederlandse amateurvoetbalteams. Hen werd soms een contract aangeboden, dat vervolgens nooit werd gerealiseerd. De jongens zijn niet verzekerd tijdens het spelen. De jongens vertellen dat ze met de club meetrainen en dat ze vaak erg goed kunnen voetballen. Het meedoen aan wedstrijden (meestal eens per week) wordt meestal betaald met een 'tip' (ongeveer 20 euro). Ondertussen scoren deze jongens veel en zorgen ze dat de amateurclub promoveert.

Drugskoeriers

Drie jongeren (een meisje en twee jongens) vertellen dat ze middels het verhandelen van drugs zijn uitgebuit. Deze jongeren hebben op dat moment behoefte aan geld. Wanneer iemand ze een baantje aanbiedt, nemen zij dat graag aan. Dit baantje blijkt (uiteindelijk) het vervoeren van drugs te zijn, wat de jongeren soms pas na een tijd duidelijk wordt. Toch blijven zij dit werk doen, omdat ze het geld hard nodig hebben. Gebrek aan geld maakt deze jongeren afhankelijk en bereid om te werken, waardoor ze makkelijker uitgebuit kunnen worden door hun 'bazen'.

I was a dealer in different types of drugs. We came to an agreement, in which he was to pay me at the end of every week with a certain amount, but I will only receive part of the payment and he also used some threatening remarks against me. (Jongen, 19 jaar)

I was made to transport drugs. (Meisje, 18 jaar)

I was being used to transport drugs. I was used as an exchange partner. I was delivering goods not knowing there were drugs in them. (Jongen, 17 jaar)

Hieronder volgt een overzicht van wat er bekend is van de leeftijd en duur van de uitbuiting van deze jongeren.

Hoe oud was je toen het gebeurde?	Hoe lang heeft het geduurd?
13 jaar	2 jaar
14 jaar	±1½ jaar
18 jaar	16 maand

De drie jongeren zijn allemaal in aanraking gekomen met drugs via eigen familie: twee jongeren noemen hun oom en een jongen noemt zijn vader.

I got involved in it through an uncle of mine in Ghana. (Jongen, 17 jaar)

My father was a drug user, he introduced me into smoking marihuana. (Jongen, 19 jaar)

Het is uiteindelijk niet altijd het familielid dat de jongeren uitbuit.

I smoked marihuana sometimes with friends and sometimes alone. One day I was smoking alone when the guy in question approached me and we exchange smoke. But there were some drugs in the marihuana he gave. And I became high, but still conscious. He asked me to go into the deal and I accepted. Then that was the beginning of the exercise. He was a total stranger and even the woman too. Later I also used to work for the Dutch woman, who also underpaid me. (Jongen, 19 jaar)

De plek waarop de jongeren met drugs in aanraking zijn gekomen verschilt tussen de jongeren. Het meisje vertelt bijvoorbeeld dat ze in deze situatie terecht is gekomen via een oom van haar in Amsterdam, terwijl de jongens in hun eigen land betrokken zijn geraakt. Uiteindelijk noemen alledrie de jongeren Amsterdam als werkgebied. Daarnaast wordt nog een aantal andere Nederlandse steden en Europese landen genoemd.

I have to go all around Amsterdam and to other cities to do business. I was based in Amsterdam, but I have been travelling to countries like Sweden, France, Italy and Germany. (Meisje, 18 jaar)

I started it from Ghana and then this same business brought me to Europe. Enschede, Amersfoort and Amsterdam. Mostly in casino's, clubs and restaurants. (Jongen, 17 jaar)

I had to work in Amsterdam and in other cities. The exploitation took place in Amsterdam. (Jongen, 19 jaar)

De jongeren noemen voornamelijk geld(gebrek) als reden en motivatie waarom zij in de situatie terecht zijn gekomen en gebleven. Zelfs als de jongeren beseffen dat zij worden uitgebuit blijven zij nog in de situatie werken om het geld. Het meisje besepte bijvoorbeeld direct dat ze werd uitgebuit, maar ze bleef toch werken omdat ze geld wilde verdienen voor haar familie en om zelf te kunnen overleven.

I was in serious need at that time, and needed cash in particular. I wanted to make money for my family and myself so when I was told about it, I obliged. I was made to transport and carry drugs by an uncle of mine. He knew my situation and opted to help me but in the same way, make cash for him. (Meisje, 18 jaar)

I was into this business already for about 9 months, and even after I discovered that, I was being used to transport drugs, I still stayed in it because of the tips involved. I was easily carried off by tips from my uncle. (Jongen, 17 jaar)

Besef

De buitenlandse jongens beseffen vaak niet direct of te laat dat ze uitgebuit worden. Dit komt deels omdat de buitenlandse jongens in een voor hen vreemd land zijn: zij weten niet precies wat hier 'normaal' is. Door hun onwetendheid zijn zij een gemakkelijke prooi. Sommige buitenlandse jongens beseffen eigenlijk pas op het moment van dit interview dat zij worden uitgebuit.

No, not until now that I realize what I'm really in. (Jongen, 19 jaar)

Jongeren vertellen dat zij zich hebben laten 'verblinden' door de goede toekomst die beloofd werd. Sommige jongeren geven dan ook aan dat de uitbuiting in hun situatie niet voorkomen had kunnen worden, omdat ze niet direct beseften dat ze waren uitgebuit. Er was verder ook niemand, die hen erover kon vertellen.

Well, I never had anyone tell me of such a great promise, so when this one came I quickly agreed to it, without thinking twice. I blame myself in a way, because I was carried away by his offer. (Jongen, 18 jaar)

No one saw it coming, it happened so fast and before I knew it, I found myself in Europe. (Jongen, 17 jaar)

Because I didn't fully understand what exploitation was, even though I was feeling the pain of it. (Jongen, 19 jaar)

Wat verder opvalt, is dat de jongeren de volwassenen die hen hebben uitgebuit niet altijd de schuld geven. Een jongen spreekt wel sterk over schuldgevoelens, maar deze richt hij voornamelijk op zichzelf, zijn familie en de overheid. Twee andere jongeren geven niemand de schuld van de situatie, wellicht omdat zij het idee hebben dat het hun eigen keuze was.

It was meant to happen. No one is to blame. (Meisje, 18 jaar)

Well, there is none to blame. I believe it was meant to be this way, otherwise I wouldn't be what I'm and where I am now. (Jongen, 17 jaar)

Firstly I blame myself for not able to control my desires, because running away from my parents home was when all my problems started. Secondly I can say the authority is responsible, because there is no good system for university student wherein one does not have the money for that nature. (Jongen, 19 jaar)

7.3 Hulp

Net als voor buitenlandse meiden geldt voor de buitenlandse jongens dat ze niet naar de politie durven te stappen, omdat ze bang zijn uit Nederland gezet te worden. Zij hebben geen van allen zelf om hulp gevraagd, onder andere door hun gebrek aan vertrouwen in mensen en hulpverleners. Ook het vertrouwen in de politie is bij een van de jongens niet erg groot, wellicht omdat de politie een bedreiging in zijn werk was.

Because I don't think anybody is ready to help. They cannot help me and they don't have the time to look for people like us. I don't trust them and I don't have anything to do with the police. (Jongen, 19 jaar)

De uitgebuite jongeren hebben over het algemeen het gevoel dat zij nergens terecht kunnen en dat niemand hen wil helpen. Deze jongeren voelen zich sterk op zichzelf aangewezen.

In this country nobody is ready to help. (Jongen, 19 jaar)

I have never been involved or contacted by any social workers. (Jongen, 18 jaar)

Zonder verblijfsstatus kunnen zij ook moeilijk een beroep doen op de hulpverlening. Bovendien worden zij vaak aan hun lot overgelaten en zijn er weinig mensen die vragen in wat voor situatie zij verkeren:

You are the first Good Samaritan to ever ask me about my situation.
(Jongen, 19 jaar)

Geen van de buitenlandse jongens heeft aan familie of vrienden verteld in welke situatie zij terecht zijn gekomen. Zij willen niet dat familie erachter komt dat ze in een heel andere situatie terecht zijn gekomen dan ze vooraf hadden gedacht. Een reden om het niet te vertellen is dat de jongens hun familie niet willen teleurstellen. Ze verzwijgen daarom wat er met hen is gebeurd en zeggen dat alles goed gaat. De houding van familie of vrienden tegenover hen is dan ook niet veranderd, omdat zij denken dat ze in Nederland een goede baan hebben en een beter leven leiden.

The truth is, that they are not aware of what happened ... They believe all is well and it is very well. (Jongen, 18 jaar)

De buitenlandse jongens praten niet graag met iemand over de uitbuiting. Ook vertellen zij niet graag over andere jongeren in uitbuitingssituaties. Ze voelen zich soms te onzeker om met iemand hun ervaringen te delen.

Like myself, probably because of our colours, nationality and because of insecurity. (Jongen, 18 jaar)

Bij veel jongeren komt heel sterk het geloof en vertrouwen in God naar voren. Ze vertellen dat het bidden en de hulp van God hen door deze periode hebben heen geholpen.

To be sincere, I believe God helped me. (Meisje, 18 jaar)

The word of God helps me to get through this period, it assures me of God's love and His amazing plans for me. (Jongen, 17 jaar)

7.4 Tips

De jongeren noemen de volgende mensen en instellingen die kunnen helpen:

Jongeren zelf

- *Jongeren hebben zelf invloed op de keuzes die zij maken.*
- *Youth has to help oneself in order not to get into such mess that will expose them to exploitation.*
- *Daarnaast is het belangrijk dat jongeren zelfvertrouwen hebben.*
- *Sterk wezen en genoeg wijsheid hebben zodat het niet (nog een keer) gebeurt.*
- *Neem tijd om alles op een rijtje te zetten.*
- *Probeer erachter te komen wat je rechten zijn. Laat je inlichten.*
- *Jongeren kunnen zelf iets doen als ze meer worden onderwezen op het gebied van uitbuiting in alle gebieden van het leven, zoals familie, werk, carrière, seks, etc.*
- *Jongeren kunnen zelf meer kijken naar de toekomst: move on with your life, because there is something for you in life!*

Vrienden en familie

- *Familie en vrienden kunnen helpen door hun kinderen meer te leren over uitbuiting (van minderjarigen), op basis van eigen ervaringen of kennis erover uit boeken of gehoord op de TV.*
- *Familie en vrienden kunnen helpen door meer op de hoogte te blijven van waar hun kinderen zijn en wat ze doen.*
- *Vrienden en familie kunnen jongeren in zo'n situatie kunnen helpen, onder andere door ze te respecteren, veiligheid en stabiliteit te bieden, steunen, moed in te praten, te bidden en kracht van God te vragen.*
- *Stappen ondernemen wanneer de jongeren dat zelf niet kan.*
- *More security and consciousness about the company or associates of their kids and friends and their deeds, their families and what kind of work they do.*
- *Ouders kunnen helpen door de juiste boodschap aan hun kinderen over te dragen. Niet alleen liefde tonen, maar ook discipline.*

Politie, instellingen en de overheid

- *Politie, instellingen en de overheid kunnen helpen door mensen te informeren en bewust te maken van uitbuiting, bijvoorbeeld in de vorm van jongerenonderwijs en het organiseren van seminars en symposia waarin jongeren hun rol in de maatschappij te leren.*
- *Stappen ondernemen wanneer een jongere dat zelf niet kan. Goede voorlichting en jongeren laten weten wat hun rechten zijn. Ze moeten laten zien welke mogelijkheden er zijn om er goed uit te kunnen stappen zodat de situatie niet erger wordt.*
- *Reaching out to youths exploited in one way or the other, and helping them overcome this fear or pain they carry inside.*
- *Instanties moeten meer advies geven en folders uitbrengen.*
- *Institutions and organisations like yours that is standing for the defence of us youngsters.*
- *More insight into exploitation, more awareness and information in the light of education for youths about issues affecting them.*
- *Public awareness: try to bring into the notice of the international world through the electronics media.*
- *Tiplijn opzetten voor jongeren. Internetsite met voorlichting en verhalen van ander slachtoffers. Online kunnen chatten met elkaar over de situaties.*
- *Drie dakloze jongens uit een panelgesprek willen, dat de overheid een tijdelijke verblijfsvergunning en werkvergunning aan vluchtelingen geeft. Dan kunnen ze legaal werken en worden ze niet uitgebuit. Mensen moeten gelijke kansen krijgen en gelijk worden behandeld.*
- *The government has a lot to do. Politics must be seen as a clean game. The parliament must ratify bills that are in the interest and support of the social economic well-being of youths in this country.*
- *Organisations must wake up and try to face and tackle the actual problems of youths in this country.*
- *The police must do their job in the best interest to upgrade the morals of youths.*
- *Politie moet het harder aanpakken en geen woorden, maar daden hebben. Meer controles en hogere straffen voor de daders, zodat ze zeker weten dat ze het nooit meer zullen doen. Geldboetes aan de bedrijven geven die jongeren uitbuiten.*
- *Goede slachtofferhulp is heel belangrijk.*
- *Voor de voetbalverenigingen: kijk naar de jongeren met een andere nationaliteit en houd in de gaten dat deze jongeren goed worden behandeld.*
- *Meer controle bij de douane, als minderjarige jongeren de grens overgaan.*
- *Educatie*

- *Institutions like yours can be helpful in reaching out to youngsters who have been exploited and the exploited youngsters can reach out to their friend too.*
- *Institutions like DCI, reaching out to people exploited in one way or the other, and trying to inform or create more public awareness on the protection of minors in the society.*

Samenvatting

Uitbuiting in Nederland

In dit onderzoek stond het perspectief van jongeren over de aard en omvang van uitbuiting van jongeren in Nederland centraal. Op basis van de verhalen uit het onderzoek, kan in ieder geval geconcludeerd worden dat uitbuiting van jongeren in Nederland in verschillende vormen voorkomt. De leeftijd 23 jaar of jonger is daarbij als richtlijn aangehouden. Voor jongeren die met uitbuiting te maken hebben gehad is uitbuiting meer dan alleen een omschrijving waarin de begrippen misbruik, macht en naïviteit voorkomen. Voor hen is uitbuiting iets dat hen persoonlijk is aangedaan. Ook als het een eigen keuze lijkt, omdat iemand geld wil verdienen, kan er toch sprake zijn van uitbuiting volgens jongeren. Verschillende vormen van uitbuiting zijn in dit onderzoek beschreven, uiteindelijk is een indeling gemaakt in Nederlandse meiden in de prostitutie in Nederland, buitenlandse meiden in de prostitutie in Nederland en buitenlandse jongeren die met een andere vorm van uitbuiting te maken hebben gehad in Nederland.

Omvang van uitbuiting

Binnen de kaders van dit onderzoek hebben in ieder geval 39 jongeren met uitbuiting te maken gehad toen zij jonger waren dan 23 jaar. 26 respondenten hebben met elkaar aangegeven in ieder geval 91 jongeren te kennen die ook in een uitbuitingssituatie zitten. Daarnaast hebben meerdere jongeren het antwoord 'veel' gegeven: dit antwoord kan niet worden gekwantificeerd. Van de 26 respondenten en hun 91 bekenden waren er in ieder geval 35 minderjarig op het moment van de uitbuiting, dat is 30%. Hoewel dit een beeld geeft van hoeveel jongeren de uitgebuite jongeren kennen is het niet mogelijk om de getallen van dit onderzoek statistisch te generaliseren omdat er geen sprake is van een representatieve steekproef.

Nederlandse meiden in de prostitutie

De peerresearchers concluderen op basis van de resultaten dat een aantal factoren er voor zorgt dat meiden meer kans lopen om door een loverboy te worden uitgebuit. Het gaat vaak om meiden die uit een moeilijke gezinssituatie komen. De peerresearchers vullen aan dat een laag zelfbeeld (weinig respect voor zichzelf, niet zeker van zichzelf) er ook toe bijdraagt dat meiden de aandacht van jongens opzoeken en nodig hebben.

De peerresearchers concluderen dat het bij alle meiden gaat om manipulatie, mishandeling, geld afhandig maken, macht, isolatie, en uitmelken. Uit de resultaten van de interviews blijkt dat het van een aantal weken tot een aantal jaren kan duren. Veel meiden beseffen eerst niet dat zij worden uitgebuit. Loverboys weten hen vaak van de buitenwereld te isoleren. Volgens de peerresearchers duurt de uitbuiting: *zolang ze kunnen*

plukken. De peerresearchers geven aan dat het wel zo is dat hoe langer het duurt, hoe moeilijker het wordt om er uit te komen. Intensievere perioden van uitbuitingen en rustigere perioden kunnen elkaar ook afwisselen.

De uitbuiting vindt plaats op diverse locaties. Voor minderjarigen gaat het vooral om locaties die minder makkelijk te controleren en te bereiken zijn, zoals clubs, via escortservice, of op privé-adressen. Jongeren en straatprostituees weten veel over locaties te vertellen, soms zelfs meer dan op papier komt te staan tijdens een interview.

Door isolatie zien lang niet alle meiden ook in hun omgeving andere meiden die door een loverboy zijn uitgebuit. Als ze er wel iets over weten, dan gaat het veelal om verhalen die vergelijkbaar zijn met hun eigen verhaal. Het is lastig om met minderjarigen die in een uitbuitingssituatie zitten in contact te komen. Ideeën om iemand undercover in te zetten worden besproken, maar een sluitend concept komt hier niet uit.

Hulp vragen is moeilijk voor meiden omdat zij zelf vaak niet beseffen dat ze worden uitgebuit en omdat de loverboy zorgt dat ze met niemand in contact kunnen komen. Als meiden wel hulp willen zoeken, weten veel meiden niet waar ze terecht kunnen en vinden zij het moeilijk om hun verhaal te vertellen. Veel meiden hebben weinig vertrouwen in de politie en justitie. Vrienden en familie kunnen hierin veel betekenen, evenals hulpverleningsinstellingen.

Jongeren geven veel tips, die gericht zijn op jongeren zelf (*wees kritisch!*) en op familie (*liefde, vertrouwen, aandacht*). Tips voor instellingen zijn vooral gericht op voorlichting en een mogelijkheid bieden om het verhaal kwijt te kunnen. Voor de politie ligt er een taak bij het zorgen voor een veilige aangifte.

Buitenlandse meiden in de prostitutie

Meiden komen naar Nederland omdat hen een baantje is beloofd, omdat ze hier een betere toekomst verwachten op te kunnen bouwen, of (soms) omdat ze ontvoerd zijn. Op verschillende manieren worden zij vervolgens gedwongen tot prostitutie. Sommigen worden hier ook het slachtoffer van een loverboy. Voor buitenlandse meiden is het nog moeilijker om hulp te vragen omdat zij de situatie in Nederland niet kennen, en zij vaak niet willen dat hun familie in het buitenland weet dat zij in de prostitutie werken. Ook zijn de gevolgen van aangifte doen groot: zij moeten in alle gevallen terugkeren naar hun eigen land. Tips gericht op vrienden en familie gaan vooral over dat zij jongeren beter in de gaten moeten houden. Voor overheden en instellingen gaat het meiden vooral om bewustzijn creëren en betere controle bij de grens.

Buitenlandse jongeren die op een andere manier worden uitgebuit in Nederland

Verschillende typen uitbuiting zijn in het onderzoek aan de orde gekomen. Sommige jongeren zijn al via een uitbuitings situatie in Nederland terecht gekomen. De uitbuiting waar jongeren hier in Nederland mee te maken hebben gehad zijn drugs smokkelen/ dealen, zwart werk bij Nederlandse werkgevers en voetbal. Voor deze jongeren is het ontzettend moeilijk hulp te zoeken/te vinden. Als ze illegaal in Nederland zijn, is hulp niet toegankelijk, daarnaast willen veel jongeren niet dat familie iets van hun situatie weet. De peerresearchers bevestigen dit, en vullen aan dat jongeren veel denken dat er helemaal geen hulp voor hen is. De peerresearchers hebben de belangrijkste conclusies en tips benoemd. Jongeren zelf moeten goed opletten, daarnaast is het van belang dat familie weet waar de jongeren mee bezig zijn. Familie en vrienden kunnen jongeren sterk beïnvloeden. De tips voor instellingen hebben vooral betrekking op het bekend maken van de uitbuitings situaties bij de overheid. De overheid heeft een taak in het verbeteren van de situaties van jongeren.